

Detta är medieberedskap – ett porträtt av Mediernas beredskapsråd

Mats Ekdahl och Hans Wigstrand

Detta är medieberedskap

– ett porträtt av
Mediernas beredskapsråd

Mats Ekdahl och Hans Wigstrand

"Först i raden rasar utvecklingen av den elektroniska tekniken, digitaliseringen, Internet. Ett gott stycke därefter kommer de önskemål man vill förverkliga med dessa redskap, och sist kommer haltande försöken att förstå vad som skett och hur man ska dra giltiga konklusioner ur en förändrad verklighet."

Trond Berg Eriksen, professor vid Institutt for filosofi, idé og kunsthistorie og klassiske språk vid Universitetet i Oslo.

"Massmedier kan bli onda eller goda – det hänger bara på karaktären på de människor som styr dem."

Herbert Pundik, utrikeskommentator och tidigare chefredaktör för danska Politiken i 25 år.

"You, Mr. Bill Gates, are a friend of China, and I'm a friend of Microsoft. I am dealing with the operating system produced by Microsoft every day."

Kinas president Hu Jintao till Microsofts Bill Gates.

Utgiven av Styrelsen för psykologiskt försvar

SPF:s skriftserie 2006:3

ISSN 1401-2383

ISBN 91-87260-01-8

Stockholm, 2006

Omslagsbilder Martin Naclér

Produktion Intellecta Tryckindustri, Solna 2006 – 18693

Innehållsförteckning

Förord.....	5
Beredskap med gamla anor.....	6
"Breda kontaktnät minskar sårbarheten"	14
"Alla har den hotbild man är beredd att betala för"	20
"Det jag gör ska helst inte märkas"	24
"Utan trovärdighet går en nyhetsbyrå under"	30
"Vi jagar tekniska fel hela tiden"	36
"Privatradion knaprar in på public service"	40
"Journalistnerven bästa garantin när faror hotar"	46
"Man kan tjäna pengar på bra säkerhetstänk"	50
"Tiden är inne för en grundlig omvärldsanalys"	58
"Under Gudrun spelade lokalradion en viktig roll"	60
"Aktörerna bakom hoten söker hela tiden nya sårbarheter"	64
"Bristande information skapar onödig oro"	68
Notiser.....	70
Efterord.....	71
Publikationer.....	72
Styrelseledamöter i Beredskapsnämnden / Styrelsen för psykologiskt försvar.....	86
SPFs samverkanspartners.....	88
Summary.....	90

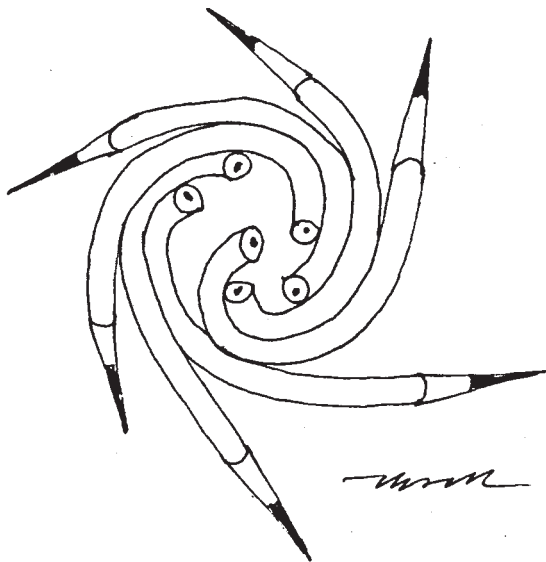

Illustration: Olle Eksell

Förord

”Massmedierna är en av samhällets viktigaste funktioner under kriser och katastrofer. En riktlinje för SPF:s arbete är att verka som en god samtalspartner mellan medier och myndigheter. Det övergripande målet för SPF:s arbete är att medie-företagens självständighet och bästa tänkbara arbetsförhållanden garanteras. Styrelsen för psykologiskt försvar ska verka för att medierna och de olika distributörerna ska kunna fungera som robusta, tekniskt hållbara och flexibla företag. Då kan en fri och oberoende nyhetsförmedling garanteras även i tider av onormala händelser och påfrestningar. Att visa på de hot som kan störa och komplicera mediernas rent tekniska arbete bör lyftas fram och de åtgärder föreslås och vidtas som kan garantera säkerheten i mediernas arbete också i ansträngda lägen. Det är det långsiktiga syftet med detta arbete som också inbegriper att till myndigheter och politiker informera om vikten av just deras ansvar för öppenhet och tillgänglighet för att möjliggöra mediernas strävan att ge den mest sanna och begripliga bilden av ett många gånger komplicerat nyhetsläge.”

Sam Nilsson

Sam Nilsson, mångårig ledamot i SPF och styrelsens ordförande 2000-2005. Totalt har han varit mer än trettio år vid televisionen, först som chef för Aktuellt, sedan som programdirektör för TV 1 och därefter tjugo år som verkställande direktör för Sveriges Television AB.

Foto: Martin Naucler

Beredskap med gamla anor

För snart femtiotre år sedan, den 1 september 1953, föddes den moderna medieberedskapen. Det skedde när den så kallade Mossbergska utredningen – det vill säga Kommittén för utredning om det psykologiska försvaret, under ordförandeskap av landshövdingen Eije Mossberg – överlämnade sitt, numera klassiska, betänkande till statsrådet och chefen för ”Kungl. Inrikesdepartementet”.

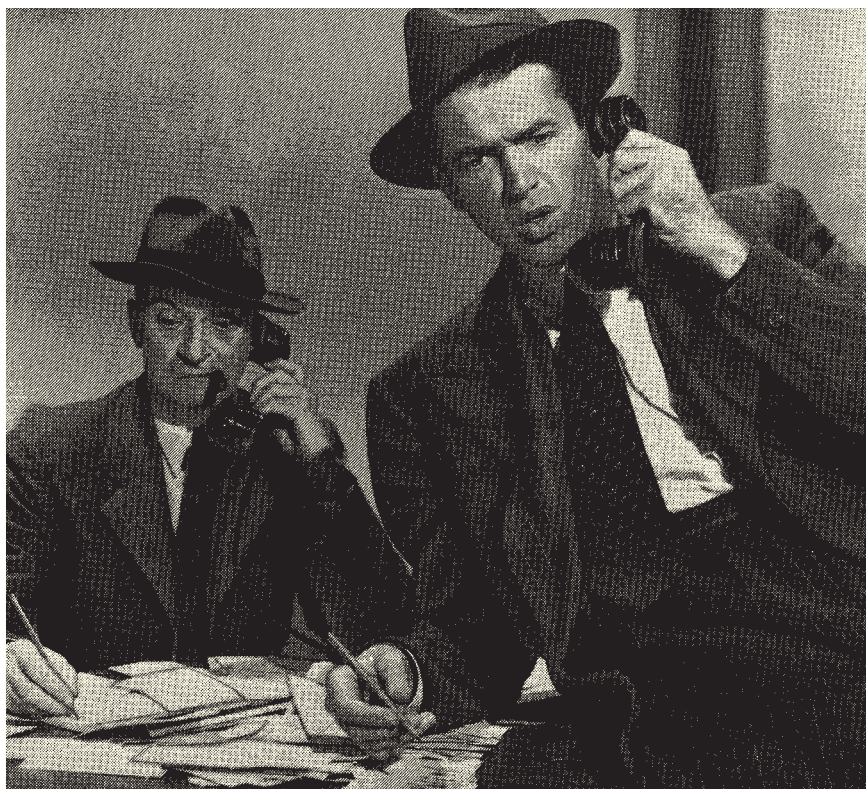
Redan vid en titt på utredningens ledamöter förstår man vilken vikt staten lade på just massmediernas betydelse för det moderna samhället. För här finner vi kända namn som dåvarande andre redaktören vid Svenska Dagbladet Allan Hernelius, chefredaktören för Pressens Tidning och ledamoten av riksdagens andra kammare Frans Severin, verkställande direktören i reklamjätten AB Ervaco Folke Stenbeck och verkställande direktören i Tidningarnas Telegrambyrå överste Olof Sundell. Som medhjälpare finner vi dessutom namn som Tidningsutgivareföreningens direktör Ivar Hallvig, verkställande direktören för P.A. Norstedt & Söners förlag Bengt Petri samt redaktören Alf Henrikson som gjort en studie angående teaterverksamheten under krig.

Militären representerades av sektionschefen i försvarsstaben överste Gustaf-Fredrik von Rosen och forskningen av dåvarande docenten Torsten Husén. Det sägs att det var Torsten Husén som kläckte idén till den blivande myndighetens namn. Han lär på bästa reklamakarmanér ha försökt hitta ”ett säljande begrepp” som låg i parallellitet med det militära, det ekonomiska och det civila försvaret. Med resultatet att Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar (nuvarande Styrelsen för psykologiskt försvar) kom till stånd.

Den fria debatten och den obehindrade nyhetsförmedlingen blev redan från början en hörnsten i både det psykologiska försvarets arbete och i den nya synen på medieföretagens beredskapsplanering. Det var nämligen viktigt för Sverige att lämna bakom sig den under kriget verksamma Statens informationsstyrelse som mest kommit att betraktas som ett mörklägningsorgan snarare än som ett informationsorgan på grund av sin indragningsspolitik och sina anvisningar till pressen på sina ”grå lappar”.

Nyckelordet för den nya synen på medieberedskap blev i stället *dialog* – dialog med medieföretagen. Inte direktiv, inte censur – tryckfriheten skulle tjäna till ett säkerställande av fritt meningsutbyte och allsidig upplysning. Men liksom för all annan planering för Sveriges mentala beredskap krävdes det nu också av medieberedskapen att den måste planläggas redan i fred. Den Mossbergska utredningen imponerades till exempel av den engelska *The Times* som efter kriget anskaffade en flyttbar tidningsofficin med sätteri och tryckeri med en kapacitet på 12 500 exemplar om 8 fyrspaltiga sidor i timmen: ”Radiotelefon förbinder de på olika bilar fördelade enheterna och till och med sättning kan ske via radio; en dieselanläggning producerar erforderlig elkraft och monteringsstiden för anläggningen är två timmar”.

Säkerheten och försvaret utgjorde över huvud taget en central del av 1900-talets totala samhällsmiljö, och till den miljön hörde också medieföretagen och medieberedskapen. Docent Nils Gyldén beskriver i Krigsvetenskapsakademiens tidskrift *den här tiden* (efterkrigstiden/det kalla kriget) som en tid då det närmast

Mediernas nyhetsredaktioner är bra på kriser. Journalister är journalister därför att de vill vara där det händer. De har vältränade psyken inför tittare, lyssnare eller läsare som kräver att få veta vad som hänt. Alla minns vi nog raden av tidningsfilmer av typen "Stoppa pressarna" (bilden ovan är av det slaget) där nyhetsjakten är själva kvintessensen.

permanenta krigshotet fick djupgående intellektuella, känslomässiga, materiella och organisatoriska konsekvenser för såväl den enskilde individen som samhället i stort. När det gäller ett land som Sverige, fortsätter Gyldén, kan man till och med hävda att säkerhets- och försvarsfrågorna kom att genomsyra samhället och de enskilda medborgarnas liv. I ett hotande läge kunde ju den vuxne medborgaren när som helst inkallas till totalförsvaret med omedelbar verkan och därmed tvingas bryta upp helt från vardagslivet. Sverige höll sig under den här epoken med ett försvar på nära 800 000 man, varav bortåt 700 000 i armén. Vårt flygvapen räknades som det fjärde starkaste i världen.

Försvarsåtgärderna och beredskapsplaneringen – och dit hörde också medieberedskapen – intog en självklar plats vid sidan av demokratiutveckling, välbästandsexplosion och infrastrukturutbyggnad. Vårt totalförsvar skulle vara omedelbart insatsberett. "Vaksamhet – samhällsanda" var viktiga motton som stimulerade bred delaktighet i de nationella säkerhetsintressena.

Det fanns därtill en mycket stark självförsörjningsambition, som för medieberedskapens del tog sig uttryck i en omfattande lagring av tidningspapper och tryckfärg, planering för leveranser av elström, olja och bensin samt upprättandet av reservtryckplatser och reservsändningsplatser (för radion, och så småningom

också televisionen). Nils Gyldén liknar hela Sverige under de här årtiondena vid en ”schweizerost” – över hela landet fanns ett mycket stort antal befästningar, ledningscentraler, skyddsrum, oljelager, sändningsplatser, nyhetsredaktioner, ja hela industrianläggningar *nergrävda* i marken.

Efter hand sänktes dock så småningom den svenska beredskapen (liksom medieberedskapen). Den dominerande uppfattningen i dag går i stället ut på att inget militärt hot anses finnas mot Sverige i ett tioårsperspektiv och att tonvikten i stället ska läggas på vår förmåga till internationella insatser. Genom vår medverkan i tidiga militära insatser långt utanför landets gränser bidrar vi till, anses det, att avvärja eller minska de hot mot Sveriges inklusive Europas säkerhet som kan uppstå. Men samtidigt, hävdar andra, lever vi nu i en tid som är minst lika komplex och dynamisk som i alla de tidigare fall i historien då hopp om evig fred snabbt kommit på skam.

Grogrunden för säkerhetspolitiska spänningar finns hur som helst kvar i betydande omfattning. Men hoten (globalt sett) är i dag av annorlunda karaktär: konkurrensen om energiråvaror, pågående klimatförsämring, regional överbefolkning, miljöförstöring (med bland annat brist på rent vatten som följd), sjukdomsepidemier (pandemier), stater där statsmakten bryter samman och inbördes rivaliserande krafter tar över, religiös fanatism, etniska motsättningar, brutala diktaturregimer, rena terrorinsatser och enskilda galningars verk.

Därtill har vi alla de andra måltavlorna som det moderna samhället erbjuder för dem som vill det illa: objekt som har direkt betydelse för industriella, finansiella och försörjningsmässiga samhällsfunktioner. Hit hör – inte minst – de moderna massmedierna, de moderna kommunikationsmedierna, som enligt den engelske sociologen John B. Thompson, är ”den moderna världens spinnrockar och med hjälp av dessa medier tillverkar människorna betydelsevävar åt sig själva”.

Informations- och nyhetsflödet och mängden stimuli från en till synes outtömlig mediavärld växer och växer. Nya vägar öppnas ständigt till nya verkligheter, fakta och underhållning. Det har under de senaste årtiondena skett en ökning av antalet kanaler för spridning av kommunikation och information som saknar motstycke. Borta är för alltid den fattbara och välorganiserade

medietillvaro som den enskilde själv kunnat tygla, ja i bildlig mening som när den driftige Phileas Fogg i Jules Vernes roman ”Jorden runt på 80 dagar” varje dag exakt klockan 12.47 reste sig från sitt vanliga bord i Reformklubbens restaurang i London och gick in i biblioteket där en betjänt genast överräckte The Times till honom. Denna tidning sysselsatte honom fram till klockan 15.45 då han i stället gav sig i kast med The Standard som han läste till middagen serverades. Klockan 17.40 satt han återigen i biblioteket och började studera The Morning Chronicle.

Allierad fälttidning på tyska från andra världskrigets slutskede. Tack vare effektiv distribution från luften fick de tyska soldaterna nyheterna snabbare från den allierade sidan.

I vår egen tid växer handdatorn, internetuppkopplingen, e-postlådan, tidningen, televisionen, radion, kameran, telefonen, bildbanken, almanackan, det sociala nätverket, klockan och mp3-spelaren ihop till nya kommunikationsapparater varav vissa kan komprimeras så att allt ryms i en mobiltelefon. Satelliter, mobiltelefonnät och infrarött ljus befriar oss från ledningar och fasta uppkopplingar. Tiotusentals radio- och TV-kanaler och ett nästan obegränsat utbud på Internet gör oss till invånare i den ”globala byn”.

Den moderna människan har blivit mer och mer beroende av mycket komplexa system för produktion och överföring av massmedieinnehåll – system som hon har begränsad kunskap om och relativt liten kontroll över. Vi människor blir mindre och mindre förtrogna med hur tekniken i mediesystemen vi använder fungerar, och när det gäller mediesystemen i vid mening (ägarskap, produktion, distribution) tenderar dessa att bli alltmer ”ogenomskinliga” för allt fler.

Men det går inte att vrida klockan tillbaka. För det är i det här överflödet och i den fortsatt väldiga informationstillväxten som den moderna medieberedskapen har att verka. Public service-företagen SR, SVT och UR (”radio och television i allmänhetens tjänst”) har särskilt viktiga roller (i kraft av finansiering och ställning i samhället). I de så kallade sändningstillstånden för programföretagen finns därför särskilda krav på säkerhet i produktion och distribution. Om företagens sändningar allvarligt störs i perioder av stora påfrestningar på samhället får det stora återverkningar och kan leda till kris. Detta berörs i propositioner till riksdagen från både försvarsdepartementet och utbildnings- och kulturdepartementet.

Den gamla tidens medieberedskap var däremot egentligen ganska busenkel. Det handlade om att lagra och stapla och gräva ned sig i bergum. I dag handlar medieberedskapen om att den inte längre kan föras isolerad utan måste ske i samverkan med andra mediesektorer och medieteknologier och med andra viktiga delar av det civila samhället. Alltihop är numera sammanflätat och beroendeförhållandena många. Därför är Mediernas beredskapsråd (administrerat av Styrelsen för psykologiskt försvar) i dag både det i tid räknat mest varaktiga partnerskapet i beredskapssammanhang stat-näringsliv emellan och ett av de viktigaste samverkansområdena över huvud taget. Massmedierna utgör ju den starkaste psykologiska kraften i det moderna samhället. Handeln med nyheter och underhållning är en av de få saluförda saker i det moderna samhället som kan förändra, förstärka eller försämra en samhällskänsla. Den här kraften/makten har massmedierna i egenskap av alla sina möjligheter och samhällsvärden; som nyhetsförmedlare, opinionsbildare, debattforum, idéspidare, belysare av andra folk, teknologipådrivare, samhällsgranskare, minoriteternas röst, underhållare, utbildare, social kontakt, effektiviserare av handel och affärliv – och som sammanhållande kraft för samhällets kommunikationsströmmar.

Men i dag finns det genom Internet och det så kallade bloggandet en helt annan mediestruktur och en uppsjö av nyheter och åsikter än då den svenska medieberedskapen etablerades vid mitten av 1950-talet. De traditionella medierna – tidningar, radio, television – har inte längre monopol på informationen. Nestorn bland mediemoguler, Rupert Murdoch, utbrast rentav i ett tal för amerikanska tidningsutgivare att den teknologiska revolutionen ”trasar sönder den statiska värld som tillhörde våra förfäder och ersätter den med en värld som snurrar tusen gånger snabbare”.

Men också de ”gamla” medierna gör sitt bästa för att hänga med i konkurrensen. Snabbare än någonsin sveper förändringarna in över tidningsproduktionen, gränserna mellan traditionella arbetsområden rivs. Dagstidningar publiceras inte längre bara på papper, utan också genom webb, radio, television och ipod. E-papperstidningen är också på väg – utseendet liknar papperstidningens med sina rubriker, bilder och artiklar, men egentligen är e-tidningen en hybrid mellan en papperstidning och en webbtidning där det finns utrymme för interaktivitet som ljud- eller videosekvenser, bildspel och e-handel. Både radio- och TV-företagen erbjuder kompletterande och fördjupande läsning på nätet. Mobila plattformar innebär att olika medietyper flyter samman. Den gamla uppdelningen mellan press, radio och TV förlorar delvis sin betydelse. Det gamla medielandskapet är förändrat i grunden. Men det handlar inte bara om teknologin – utan också internationalisering och förändrade ekonomiska drivkrafter har bidragit till de nya medieformerna och de förändrade villkoren för de gamla och igenkännbara medierna.

Mediesamhället, liksom samhället i stort, har alltid varit beroende av att olika slags samband kunnat upprätthållas. Men i och med den snabba tekniska utvecklingen där viktiga tekniska system och infrastrukturer flyter ut till komplexa globala nätverk ställs naturligtvis också vår tids *medieberedskap* inför nya och svåra prövningar. 2000-talets mediesystem är kort och gott integrerade i samhällets övriga infrastruktur.

Var finns då hoten mot de moderna medierna i dag? Svaret är: Överallt. Medierna är för det första beroende av en fungerande elkraftförsörjning. Liksom flera andra strukturer är detta ingen rent nationell angelägenhet, vi både exporterar och importerar stora mängder el. Delar av nätet kan slås ut för kortare eller längre tid, lokalt eller regionalt. För det andra är det datorer som styr leveransen och användningen av el. Även ett datorfel kan göra stora områden strömlösa. Datorerna

De tre klassiska "Om kriget kommer"-broschyrerna som delades ut till svenska folket. Från vänster 1943 års utgåva, 1952 års utgåva och 1961 års utgåva.

styr även telefonin vilket i sin tur kan innebära att larmmöjligheter slås ut vid datorfel. Infrastrukturen för data- och telekommunikation tenderar över huvud taget att alltmer sammanfalla och är liksom kraftnäten av internationell karaktär.

Till detta kan vi lägga en annan sorts hot. Mot bakgrund av den tekniska utvecklingen kan man nämligen också ställa frågan vilka möjligheter dagens informationsteknik ger den som på ett avsiktligt tekniskt och/eller innehållsmässigt sätt (via massmedierna) önskar påverka eller manipulera sin omgivning? Vem, vilka eller vad som ligger bakom hoten kan variera från enskilda individer till hela stater eller grupperingar inom dessa; avsikten är att på ett eller annat sätt skaffa sig egna fördelar. Här utkristalliserar sig några begrepp som hör hemma på området ”kampen om tanken”. *Påverkan och försök till påverkan* är två sådana ingredienser. De verksamheter såväl i fred som i krig som vi i dag övergripande kallar *informationsoperationer* – diverse ”mjuka” insatser, bland annat psykologisk krigföring, avsiktlig vilseledning, perception management och något som lite oegentligt kallas desinformation; men också ”hårda” attacker där man försöker skaffa sig kontroll över mottagarens/motståndarsidans informationssystem – har alla som mål att påverka mottagarens/målets registrering av omvärlden i en för aktören/avsändaren gynnsam riktning.

Vi utsätts dagligen för försök till opinionsbildning och annan styrning av vår verklighetsuppfattning, alltifrån enkla reklambudskap till lobbying och mer avancerad öppen eller dold propagandaverksamhet. Fast alla sådana aktiviteter kan knappast kallas informationsoperationer. Att försöka påverka är helt legalt och behöver varken vara lagstridigt eller illasinnat. Ju viktigare medierna blir för vår bild av världen desto viktigare blir också medielandskapet för aktörer inom PR, lobbying och informationsoperationer av olika slag, har publicisten och debattören Göran Rosenberg konstaterat. Det väldiga informations- och underhållningsflödet gör också att det finns mycket att gömma sig bakom eller förklara sig till. Det moderna mediasamhället är helt enkelt den perfekta terrängen för ”informationspsykologiska bakhåll”. Ett flertal terroristorganisationer har anpassat sig till det moderna informationssamhället. Vem som helst kan i dag ta del av dessa organisationers hatpredikningar och annat på Internet och via satellit-TV.

Människors rätt till information är tillsammans med yttrandefriheten grundlagsfäst i vårt land och gäller oberoende av situationen (vi kan till och med slå oss för bröstet och säga att Sverige först i världen – 1766 – fick en grundlagsfäst tryckfrihet, låt vara att föregångslandet England gått i förväg med sitt censurförbud redan år 1695). För att ett samhälle ska fungera måste det också finnas ett visst mått av förtroende människor emellan och för samhället i vid mening, annars lär ett sådant knappast existera. Åtminstone inte av det slag vi vill ha. Massmedierna är emellertid inte bara en ”normal”, daglig fatabur för vår omvärldsbevakning och kompassnål för vår orientering, för det fria ordet, för opinionsbildning. De ingår även i samhällets varnings-, larm- och informationssystem. Också i denna funktion framträder medierna tydligt som en av det demokratiska samhällets grundbultar.

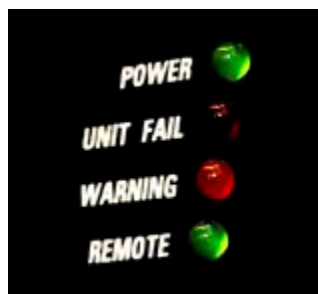

Foto: Marcus Åskog

God beredskap är en demokratifråga. Alla medborgare har rätt att få sann information vid viktiga händelser.

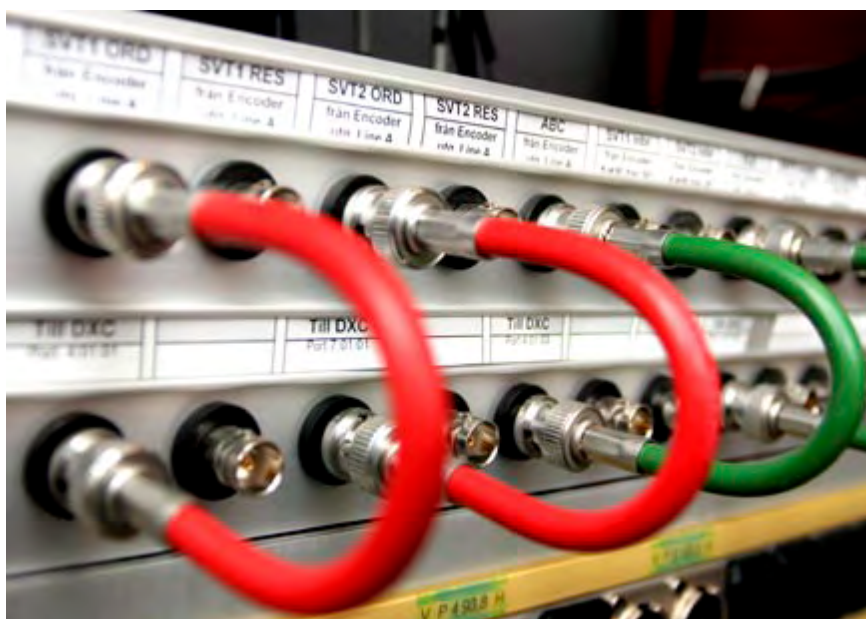

Foto: Marcus Anskog

Man brukar säga att mediernas nyhetsredaktioner fungerar som krisberedskapsorganisationer. Nyheshändelser utlöser adrenalinkickar, redaktionen samlar sina styrkor och hela nyhetsgänget engageras. Men den moderna nyhetsredaktionen är också mer än någonsin i behov av en fungerande teknik.

Den angelägna uppgiften för medieberedskapen är följaktligen att på olika sätt, med robustgörande åtgärder, förebygga och minska sårbarheten i viktiga mediers produktion och distribution genom att skapa en sådan säkerhets- och krishanteringsförmåga att samhällets krav på information säkras och kan fungera i alla situationer och inte minst vid samhällsstörningar. Mediernas beredskapsråd är den centrala delen i SPF:s arbete med frågor som rör medieberedskap. Rådets verksamhet syftar till att för den offentliga såväl som för den privata mediesektorn skapa en så långt som möjligt gemensam syn på behov av säkerhet, beredskap, krishanteringsförmåga och samverka inom medieområdet. I Mediernas beredskapsråd sitter representanter för Radiobranschen (RAB, den privata radiobranschens organisation), Sveriges Radio, Sveriges Television, Teracom, Tidningarnas Telegrambyrå (TT), Tidningsutgivarna, TV 4, Post- och telestyrelsen, Krisberedskapsmyndigheten och Räddningsverket.

De upparbetade kontakter och förtroenden som i dag finns i Mediernas beredskapsråd är av avgörande betydelse vid kriser av olika slag då ju ledamöterna inte har några självklara kontaktytor i det dagliga arbetet. Förutsättningen för att arbetet i Mediernas beredskapsråd ska fungera väl är att det bygger på kunskap, respekt och förståelse för varandras roller och verksamheter. Nyckelordet är *dialog*. SPF:s roll i sammanhanget är att fungera som kunskapsförmedlare och samtalspartner till medieföretagen och andra aktörer som till exempel berörda myndigheter och departement. SPF har ansvaret att sammankalla Mediernas beredskapsråd, planlägga mötenas innehåll och fungera som rådets kansli.

Frågor som diskuteras under Mediernas beredskapsråds möten är till exempel: Vilka sårbarheter är förknippade med den digitala tekniken? Hur säkrar vi programmaterial med hjälp av avbrottsfri kraft och back up? Hur lätt är det att sprida desinformation genom digitala nät? I vilken utsträckning är varje led i mediedistributionen samhällsviktig och vilka beroenden finns det mellan de olika distributionsleden? Räcker reservkraften för de viktigaste funktionerna även vid ett elavbrott som varar mer än några timmar? Varifrån sänder man eller var någonstans trycker man tidningen om man inte kan vara kvar på ordinarie plats? Hur förhindrar man att sändningsviktiga system inte havererar på grund av virus, obehöriga intrång eller felaktig hantering? Hur får man snabbt tag på folk som kan åtgärda ett fel? Vilka krav bör ställas på leverantörerna så att det finns rimlig säkerhet även i distributionen? Hur informeras snabbast de som berörs vid avbrott: tittare, medarbetare, distributörer, annonsörer? Hur utbildar vi för att alla ska veta vilken reservplanering som finns och vad var och en ska göra om planerna måste verkställas? Vilka krav ställer ny teknik på personalstyrkan? Påverkar nya medievänor beredskapen? Om hushållen, till exempel, ser mer television ”on demand” och mindre ”realtids-TV” – är de i så fall lika tillgängliga för *realtidsinformation*?

Medieberedskap handlar kort och gott om att hålla verksamheten i gång, att på olika sätt stärka den massmediala infrastrukturen.

Vad som däremot aldrig diskuteras under rådets möten är mediernas *innehåll*. Att innehållsfrågan inte berörs på rådets sammanträden är en förutsättning för samarbetet inom Mediernas beredskapsråd. Publiceringsfriheten är den överordnade parametern för rådets arbete. Rådet verkar således alltså i enlighet med det gamla syftet: att ”i samarbete med publicitetsorganen och dess sammanslutningar verka för dessa organs personella och tekniska beredskap”.

Foto: Jan Håkan Dahlström

Mats Ekdahl

Generaldirektör
Styrelsen för psykologiskt försvar
Ordförande Mediernas beredskapsråd

Mats Ekdahl är sedan 2002 generaldirektör vid Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) med bakgrund bland annat som gästprofessor vid Stockholms universitet (JMK), chefredaktör för tidningarna Vi, Resumé, Läkartidningen och Arbetet samt författare till böcker om press- och reklamhistoria.

Bengt Frykman, säkerhetschef vid Sveriges Radio:

"Breda kontaktnät minskar sårbarheten"

Bengt Frykman vid Sveriges Radio har varit med från början. Man kan kalla honom beredskaps- och säkerhetsguru. I alla fall om man ser till tiden då myndighetsmedelanden och VMA-systemet funnits i bruk. Han fanns med när grunden för den unika svenska mediala beredskapen skrevs ner på papper. Det var 1976.

Så småningom går Frykman i pension. En efterträdare måste skakas fram.

– Det här jobbet bygger på ett brett kontaktnät. Själv fick jag gå parallellt med min företrädare i två år, säger han.

Det brukar hävdas att det fanns ett Sverige före mordet på statsminister Olof Palme och att vi därefter har ett annat samhälle. Att svensken i nya seklet inte är ett fullt så naivt folk. Men Bengt Frykman hör till dem som tror att det genuint naiva i vår sörgårdsidyll inte tvättas bort i en handvändning, kanske aldrig.

– Däremot tror jag att vår beredskap vid Sveriges Radio är bättre än i andra delar av mediesverige. Vi har god beredskap 24 timmar om dygnet.

*"Vi är vana vid
att improvisera"*

Talar du om journalistnerven nu?

– Delvis. Vi är vana vid att improvisera. Mer än de flesta andra yrkesgrupper.

Han är chef för säkerheten och beredskapen vid Sveriges Radio. Från början journalist som blev lektor i journalistik. I samarbete med Journalistförbundet och Tidningsutgivarna startade han den permanenta utbildning i Kalmar som utbildar journalister och som idag går under beteckningen FOJO.

1976 skrevs det avtal som innebär att en myndighet har rätt att gå in och informera allmänheten om viktiga händelser (myndighetsmeddelande) via Public service-företagen. Avtalet fick mycket kritik, minns han. Man menade att myndigheterna kunde komma att missbruka "sin makt". Men systemet har visat sig fungera bra.

– Jag vet inga andra länder som har en liknande organisation, säger han.

Samma år, 1976, anställdes Bengt Frykman som kanalchef i Karlstad. I Värmland blev han kvar en god stund, "i 15 år och där bildade jag familj". 1992 gick flytten till Stockholm. Nu var han planeringschef i radiohuset.

Under två år var han biträdande säkerhets- och beredskapschef.

– Jag gick parallellt med min företrädare, men tog över när han gick i pension 1999.

Bengt Frykman har gått Försvarshögskolans och andra myndigheters kurser i säkerhet och beredskap. Han tycker att samhället vaknat till lite under de senaste fem-sex åren, men att man hela tiden måste påminna människor om vikten av att

Foto: Martin Naucelér

Namn: Bengt Frykman.
Befattning: Säkerhetschef vid Sveriges Radio.
Bakgrund: Journalist.

vara beredd på hot av olika slag. Tanken att hela Sverige kan slås ut i ett enda slag, har han svårt att tro på. Därtill har vi byggt upp många reservvägar på olika sätt.

– Både ström och kommunikationer kan ta alternativa vägar. Tidigare var t.ex. teleoperatörerna sårbara och många saknade reservkraft. Men det blir bättre. Sakta men säkert.

Hur ser det ut jämfört med andra länder?

Vi har en väloljad administration i Sverige och brukar ligga bra till internationellt. På teleoperatörssidan är det dock svårt, eftersom man ofta byter system. De och många andra tekniska företag hinner inte med att skapa nödvändiga reserver.

Säkerheten sysselsätter honom mest. Mycket är praktiska saker. Det är personhot och polisbeskydd. I hans arbetsuppgifter ingår även upphandling av skalskydd och regelsystem, samt att kontrollera 25 lokala kanaler.

– Beredskapsplaner krävs för varje kanal och länsstyrelserna är många. Jag reser säkert tio dagar per månad. Sverige är ett stort land.

Man övar kärnkraftslarm och viktigt meddelande till allmänheten vid stora olyckor. Samtidigt som meddelandet går ut i Sveriges Radios kanaler får även de kommersiella kanalerna och TV-bolagen meddelandet om det klassas som s.k. VMA-larm.

– Det är bara närradion som inte ingår. Den lever ett eget liv.

”Endast närradion lever ett eget liv”

När hade ni ett större avbrott i sändningarna senast?

– 1998. Då tog företagsledningen beslutet att vi skulle börja samöva med Teracom.

Vad hände?

– En hantverkare gjorde något misstag. Ofta är den mänskliga faktorn inblandad. Värre störningar än så har vi ännu inte upplevt.

– Men ett annat avbrott som fick stor uppmärksamhet var det som drabbade Stockholm den 11 juni 2004. Ett fel i Nackamasten gjorde då att Sveriges Radios samtliga FM-kanaler slogs ut klockan 17.04–17.40.

Är Nackamasterna viktigare än Kaknästornet när det gäller sabotage?

– Nackamasterna betyder mycket för Stockholm. Men Kaknästornet är viktigare för Sverige i stort. Så tror jag man kan säga.

Bengt Frykman anser att vi underskattar riskerna för att bli utsatta för terroristangrepp.

– Varje gång det händer något utomlands vaknar folk lite. Då kommer det frågor till mig; har vi tänkt på det här och det här. Inom Sveriges Radio finns en stor förståelse för säkerheten. Alla vill vara skyddade. Det finns alltid folk som vill in till oss. Det största problemet just nu är de psykiskt sjuka. De dyker upp regelbundet.

Särskilt utsatta är programtyper som ”Ring P1” och sena mysprogram, där allmänheten är själva programidén.

– Många som lyssnar på nätterna tycker att programmet är en del av dem själva. De kan bli förälskade i programledarna. Men hoten skiftar. För en del år sedan drabbades nyhetsredaktionerna. Det var politiska grupper, bl.a. nynazister, men

det har lagt sig. Idag kommer hoten oftast från anonymt håll. Per brev, men även via telefon eller mail som skickas från bibliotek eller internetkaféer. Det är alltifrån otäcka hot till mer harmlösa. Men vi har ännu aldrig drabbats av att medarbetare blivit allvarligt skadade.

Dödshot mot medarbetare och deras familjer är den värsta sortens hot, anser Bengt Frykman.

– Polisen hjälper till att skydda vissa personer. Men inte alltid. Det är lättare att få hjälp av polisen ute i landet. Ibland är det jobbigt för mig att förklara varför polisen tar lätt på en hotbild.

Efter terroristattacken den 11 september 2001 blev det mer fart på myndigheternas agerande och verksamhet, säger Frykman.

*”11 september
satte fart på
myndigheterna”*

– Vi har amerikanska ambassaden som granne. Det ledde till oro för några år sedan. En bil körde upp framför den. Man misstänkte att det fanns en bomb i bilen. Sedan dess har vi sett över arbetsmiljön för dem som jobbar närmast ambassaden.

Även mordet på statsminister Olof Palme innebar förändrade rutiner. Framför allt för den journalistiska beredskapen. Men där ingår inte Bengt Frykman, även om han i grunden är journalist.

– Min verksamhet omfattar inte journalistisk beredskap. När det händer saker är det aldrig svårt att få journalister att ställa upp. Ledningen har snabbt lyckats lägga om programmen och få in personal.

Den minskade krigsriskerna har förändrat beredskapen för Frykmans del.

– Vi var förr samlokaliserade med militära myndigheter. Men där har det varit avveckling de senaste tio åren. Det har tagit mycket tid och inneburit oerhört stor kapitalförstöring.

Hur ser ditt värsta scenario ut idag?

– Att det här huset slogs ut. Förändringen skulle bli stor. Vår styrka idag är att vi har 25 lokala kanaler där vi kan producera riks- och lokalprogram. Ur den aspekten är vi oerhört svåra att slå ut.

Har inte det här radiohuset hunnit bli en smula omodernt?

– Jo. Efter 2010 behövs ett nytt radiohus. Anpassat till den teknik och de arbets sätt som finns idag. Vi har gått från stor tung utrustning till små bärbara datorer. Man redigerar och sänder ut. Det behövs inga utrymmeskrävande studios längre.

Saknar du inte journalistiken ibland?

– Jodå. Framför allt när man tycker att andra gjort ett dåligt jobb.

Anser du att din beredskap idag är sämre än på ”ryssens tid”?

– Tidigare var vi lite för mycket fixerade vid krig, och för lite vid terrorism.

Det går aldrig att skapa något effektivt från noll. Den bästa beredskapsorganisationen finns till 80 procent i vardagen.

Bengt Frykman gick den sista långa chefskursen på Försvarshögskolan. Det var i mitten av 1990-talet. Vad är viktigast i ditt arbete?

– Att knyta personkontakter. Det tar tid. Att lära känna andra människor som är i samma bransch. Den som kommer efter mig måste få god tid på sig att lära känna folk. Säkerhetschefen på den här posten har alltid gått ett år parallellt. Självgick jag två år ihop med min företrädare.

”Viktigast är att knyta säkerhetskontakter”

Tio–femton personer sysslar, som en del av sin tjänst, med beredskapsfrågor inom organisationen. Alla är säkerhetskontrollerade. Jag är också lite förvånad över hur folk faktiskt ställer upp. En del vill visserligen inte syssla med hemligstämplade saker men det har jag stor förståelse för.

– Självgick jag en överenskommelse att aldrig vara onåbar. Jag är van att bli störd på min semester.

Bengt Frykman brinner för att öka kunskapen när det gäller att få ut viktig information till allmänheten.

Redundans i viktiga tekniska system för Sveriges Radio.

– Sättet att handskas med krisinformation är väldigt dåligt. Myndigheter följer ofta ett normalt sätt att arbeta på grund av att man är dåligt utbildad. Det som gör mig upprörd är när man kallar in hälsovårdsinspektören eller någon annan till informationschefens post bara för att man ska fylla övningen med en person. Det är totalt bortkastat. För dagen efter återgår han till det gamla vanliga, som om ingenting har hänt.

Pengarna styr. Man tar bort informationschefer och informatörer. Varför har vi inte fler funktionsövningar i information? Alla vet att det är viktigt. Men för myndigheter är det ofta viktigare att öva andra saker än information.

– Generellt tycker jag att övningarna är för snälla. Man skulle kunna göra problemen lite svårare att lösa.

– Sveriges Radio har två uppgifter vid allvarliga händelser: Programverksamheten samt att ge myndigheterna chansen att komma ut med information. Men folk har svårt att inse att vi har båda dessa uppgifter. Man är rädd för journalisterna.

Bara utbildning hjälper, säger han. Något annat finns inte.

– Vi har i Sverige ett unikt system. Via SOS-centralerna når alla, t.ex. räddningschefer, ut direkt till allmänheten med information. Internationellt finns det ofta dålig samordning mellan ”blåljusmyndigheterna”.

”Vårt svenska system är unikt”

I de flesta länder är det också otänkbart att en myndighet ska kunna komma ut i radion utan ett beslut från den ansvarige utgivaren.

I det svenska systemet gäller att alla kommunala och statliga myndigheter har rätt att använda Public service-företagen för att komma ut med ett myndighetsmeddelande.

– Den här speciella skrivningen skapades 1976. Många journalister kritiserade den skarpt. Det här kommer att missbrukas. Lokalradion blir en myndighetsmegafon, menade man. Så har inte skett.

Digitaliseringen innebär nya problem, säger Bengt Frykman.

– Back up-system kräver nyinvesteringar på beredskapssidan. Våra Internetsändningar blir alltmer populära och i framtiden lyssnar man på radio i helt nya medier. Då är man i händerna på operatörer. Nya problem dyker upp som ska lösas. Men digitaliseringen ger också nya spännande möjligheter.

Våra reservutrustningar bygger fortfarande till stor del på analog teknik. Medarbetare vi tar in kan inte hantera dem utrustning vi använde bara för tre-fyra år sedan. Utvecklingen går snabbt. Som samhället i övrigt. Alla måste förnya sig.

Barbro Fischerström, VD för Tidningsutgivarna:

"Alla har den hotbild man är beredd att betala för"

Lite svär hon i kyrkan när hon säger att det inte längre är lika viktigt att tidningen kommer ut i sin traditionella form. Men Tidningsutgivarnas direktör Barbro Fischerström tillägger för säkerhets skull:

– Innehållet är naturligtvis lika viktigt som tidigare. Från min horisont.

Om man får nyheterna från papper eller via elektriska impulser är inte huvudfrågan för Tidningsutgivarnas direktör. Som branschföreträdare sedan drygt tio år tillbaka konstaterar hon bara att utvecklingen skenat.

– Idag ser hotbilderna så annorlunda ut. Då – på 1990-talet – planerades det för krig. Det skulle finnas tryckplåtar och papper i beredskapslager. Vissa tryckerier skulle ta hand om viss verksamhet och staten tillförde en del pengar för det här. Men allt sånt är borta. Nu är det upp till var och en att bygga så säkra system som möjligt. Men man kan naturligtvis inte ha avbrottsfri kraft till alla tryckerier. Till det krävs enorma dieselaggregat.

I stället är det så här: Vid avbrott har de större tidningarna avtal med andra tryckerier. Man har skaffat sig back-up för att säkra produktionen i vardagen.

– Man vill helt enkelt inte stå utan tidning i det fall någon gräver av en ledning. Men det har ingenting med yttre hot att göra.

År 2005 har varit ett bra år för dagstidningen i Sverige. De ekonomiska resultaten har i högkonjunkturen varit bra. Problem har funnits, men i huvudsak i storstäderna. Stockholm har till exempel en extremt komplicerad tillvaro, enligt Fischerström.

– Även i ett slags världsperspektiv. För det finns så många dagliga tidningar här. Få städer i världen av Stockholms storlek har fler än en eller två tidningar. Sverige har faktiskt lika många tvåtidningsorter som USA.

Vad händer om vi slopar presstödet?

– Det är inte så självklart att andratidningen skulle försvinna. För ett antal av våra andratidningar i landet ägs av sin förstaidning. Och konkurrens är ju bra.

Barbro Fischerström är född i Luleå och hade tankar om att bli både advokat och ambassadör när hon inledde sin domarkarriär genom att sitta ting i Östersund.

– I dag känns den tiden som stenåldern. Det var misshandel, trafikbrott, olaga jakt. Samhället var enklare och inte så hårt då.

Hon har sysslat med tryckfrihets- och yttrandefrågor hos justitiekanslern och varit chef för Arlanda flygplats i åtta år innan hon satte sig som TU-direktör i denna gamla bryggeribyggning i rött tegel vid Kungsholmstorg 1994.

Foto: Martin Naucier

Namn: Barbro Fischerström.
Befattning: VD för Tidningsutgivarna.
Bakgrund: Jurist.

Hur mycket av din tid går åt till beredskapsarbete?

– Våldigt lite. På den gamla tiden, för sju eller åtta år sedan, var vi mer inblandade. Idag är det i allt väsentligt företagen själva som sköter sina beredskapsplaner. Jag skiljer inte på vardagshot och hot av annan karaktär, typ krig. En företagsledare måste hela tiden ha beredskapsplanen som en närvarande fråga. Man har den hotbild man är beredd att betala för.

”Vår organisation blir allt mindre inblandad”

Hur kommer ni som tidningsutgivare in i bilden?

– Vi är naturligtvis en kanal mellan myndigheten och tidningarna. Vi kan föremedla kunskaper och information i bägge riktningarna.

Enligt SPF:s senaste undersökning är beredskapen på de svenska dagstidningarna, och landsortspressen i synnerhet, tämligen dålig?

– Jag tror att det delvis handlar om en missuppfattning. På tidningarna ser man det här vardagliga säkerhetsarbetet som en normal arbetsuppgift. Man tänker inte på det som en säkerhetsfråga. Säkrad elförsörjning, kommunikation via satellit och el, inpasseringskontroll, eller vad det kan vara, betraktas som normal rutin.

Barbro Fischerström är ofta på besök i landsortens tidningshus. Ungefär en tredjedel av hennes tid går åt till dessa besök och hon har intrycket att säkerheten är större än vad SPF:s undersökning visade.

– Man sluter naturligtvis sina hus av många skäl: datasystemen, personskyddet, stöldskyddet. Alla har någon form av inpasseringskontroll. Man kan inte gå ut och in hur som helst.

Förr kunde läsaren gå in och säga några väl valda ord till chefredaktören.

– Förr kunde man gå in till statsministern och skälla ut honom också. Nu är det andra tider. Hoten ser ut att öka. Mot enskilda journalister. För vad de skrivit eller sagt. Det där tas på stort allvar och de enskilda företagen samarbetar med polisen. I de sammanhangen är vi inte involverade. Vår roll är att ta oss an branschfrågorna.

”Hoten ökar mot enskilda journalister”

Allvarliga enskilda hot är alltså inte enbart ett storstadsfenomen?

– Nej, den grova brottsligheten sprider sig överallt. Det är motorcykelgäng med narkotika i bakgrunden. Den enstaka tokskallen finns också. Men ofta handlar det om lokala företeelser. Man känner sin lokala ”tok” och polisen har ofta koll på dessa personer.

Hur ser våra stora säkerhetsproblem ut idag?

– Framför allt gäller det sårbarheten i alla elektroniska system. De blir mer och mer komplicerade och därmed sårbara. Och det gäller inte bara tidningarna och tryckerierna. Det gäller hela samhället. De som är riktigt bra på att manipulera datorer ligger alltid steget före. Maskar och virus sprider sig ju på ingen tid alls.

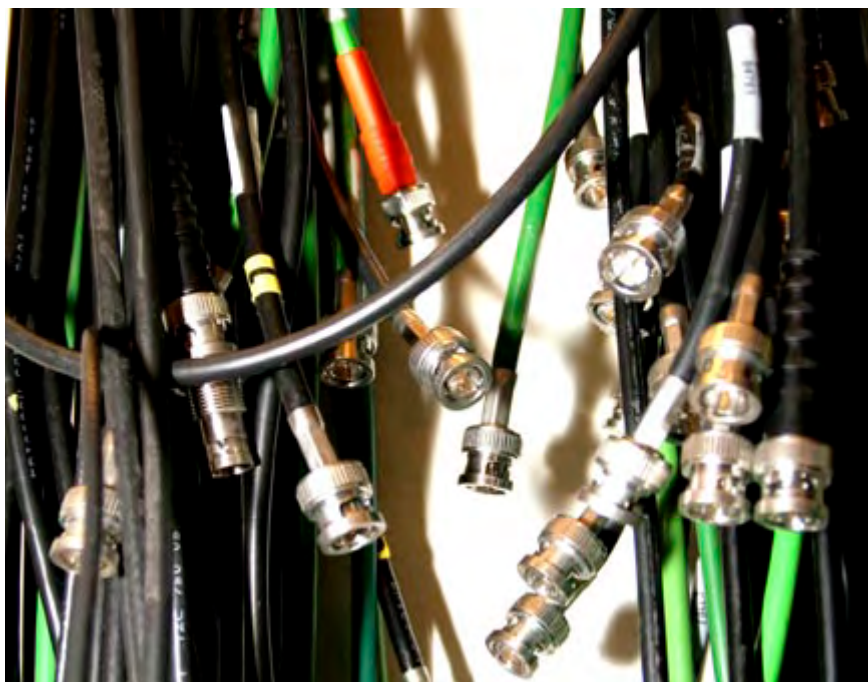

Foto: Marcus Årskog

Installation av ny utrustning.

Du är chef och sammanhållare för 250 medlemsföretag som är tidningsutgivare. Hur har ditt arbete förändrats under dina dryga tio år?

– Nättidningarna! När jag började fanns det ingen tidning med regelbunden publicering på nätet.

Själv har hon alltid varit road av ny teknik.

– Jag läser gärna instruktionsböcker och pillar på nya knappar. Vi på Tidningsutgivarna var tidigt ute med den elektroniska kommunikationen.

Göran Zackari, beredskapschef på Sveriges Television:

"Det jag gör ska helst inte märkas"

På tjänsterummet hos beredskapschefen Göran Zackari är ett stort kassaskåp placerat. Skåpets innehåll är känsligt och hemligt men en uppklistrad faksimil över dörrarna berättar att skåpets innehavare inte är en så illasinnad person som hans arbete möjligen kan kräva.

"Göran är en snäll kille", meddelar tidningsurklippet.

Sveriges Televisions beredskapschef har ingen personal under sig. Det är bara han som sysslar med sändningssäkerheten och han är direkt underställd verkställande direktören som brukar få en lägesrapport när Göran Zackari har något nytt att berätta. Det brukar han ha ett par gånger per termin, som han uttrycker det.

Helst ska hans arbete utmytna i ingenting alls. En ganska märklig situation för en person som alltid sysslat med handfast och operativt arbete.

– Jag är journalist. Var nyhetschef på Västerbottens-Kuriren och distriktchef på SVT i Umeå. På tidningen fick man respons på sitt arbete direkt. I dag är det tvärtom. Det jag gör ska helst inte märkas.

Han kom till Stockholm 1998. Då var Sam Nilsson VD. Nilsson efterträddes av Maria Curman och nu rapporterar Zackari till sin tredje VD, Christina Jutterström.

Göran Zackari är en stadig bit. Reservmajor i det militära. Någon normal arbetsdag finns inte, säger han. Ofta handlar det om att sitta i möten. Han har stor nytta av sin journalistiska bakgrund.

– Jag tycker det är viktigt att man förstår publicistiska problem i den här funktionen. Några av våra viktigaste frågor har haft tydliga publicistiska förtecken.

Just denna morgon krånglar entrédörrarna till TV-huset och människor blir stående på kö. Men det behöver han knappast bry sig om. Personalens säkerhet vilar under den stora säkerhetsavdelningen.

– Mina frågor ligger på beredskapsplaneringen. Höjd beredskap och svåra påfrestningar i fred. Det får aldrig bli svart i rutan.

Hur ser hotbilden ut?

– Jag ser ingen specifikt riktad hotbild mot oss. Däremot finns ett allmänt intresse att störa samhällsordningen. Jag menar, den gamla säkerhetspolitiska situationen med illasinnad makt och logiska hot finns ju inte längre. Sannolikt är det i stället enskilda personer som vill briljera. Där finns hoten.

Det finns två nyckelord när det gäller medier och säkerhet: VMA (förkortning av Viktigt Meddelande till Allmänheten) och redundans. Det kan låta som ett världsmästerskap i någon exotisk dans, och är det kanske på sätt och vis.

"Hoten idag kommer från enskilda personer som vill briljera"

Foto: Martin Nauclér

Namn: Göran Zackari.
Befattning: Beredskapschef vid Sveriges Television.
Bakgrund: Journalist.

Redundans står för överflöd. Bygger man tillräckligt med reservvägar bredvid den ordinarie digitala motorvägen, så har man skapat redundans. Eller en backup om man så vill. Ett system som blir mindre sårbart ju fler vägar man bygger, där ettor och nollor kan kontrolleras och bli information i text och bild.

Därmed kan man öka möjligheten att få ut viktiga meddelanden till allmänheten. Om gasolyckan som innebär att man bör stanna inomhus. Eller om terrorgruppen som sprängt Kaknästornet och jagas i Stockholms skärgård. Om man nu får fantisera fritt. Eller tro SVT:s egen dramaserie ”kommissionen”.

– Alla våra sändningssignaler går ut till Kaknästornet. Dessbättre är det inte vår enda sändningsväg. Vi kan även gå på annat håll, säger Göran Zackari.

Han har initierat ett stort projekt där 10 distrikt runt om i landet kan fungera som reserv. Om till exempel en omfattande brand slagit ut vitala delar i Stockholm.

– Vi kan flytta ut programlager. Teracom kan lägga ut en regional sändning över riket. Då kommer vi ut. Alla program som är färdiga ska finnas tillgängliga. Tidigare fick man boka länkar hos Teracom. Spela över och banda. Nu lägger man upp det som en fil och bara trycker på ”send”. Det har inneburit stora besparingar för oss, förklarar Zackari.

Den här dagen förbereder han övningar tillsammans med Teracom ute i landet.

– När vi bygger upp en sändningskedja ser vi var svagheter finns. Det ska ritas i rätt ordning; det krävs en synksignal som styrs av en synkkodare, som går till en

fördelare, sen sprids det ut. Om den ena faller bort så kopplas den andra in, säger han och fortsätter sitt tekniska resonemang en god stund.

Inte för att han anser sig vara teknisk expert. Nej, det finns sakkunniga på området.

– Tekniska installationer kan krångla. Man får lita på att de som sitter närmast tekniken kan sina saker. Själv läser jag nyhetsbrev, SPF:s rapporter, går Forsvarshögskolans påbyggnadskurser, uppdaterar säkerhetsläget.

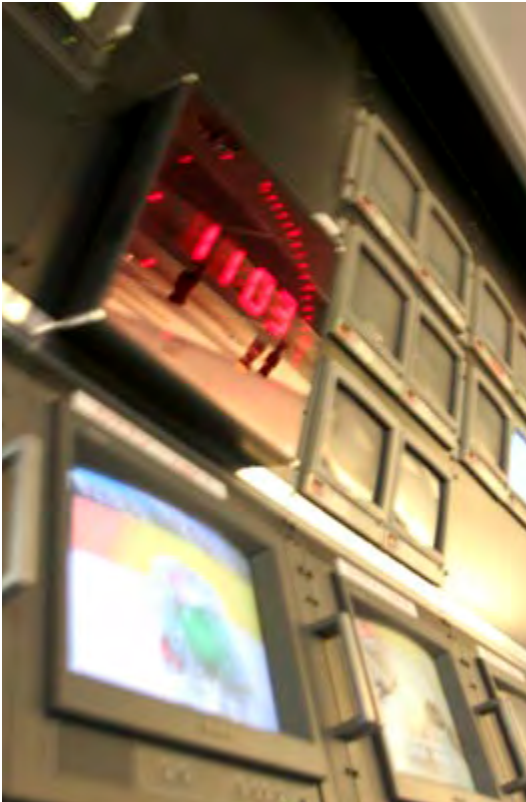

Foto: Marcus Anskog

Ettor och nollor kan kontrolleras och bli information i form av text och bild.

När blev det senast svart i rutan?

– Den 27 april 2004. En dryg halvtimme varade avbrottet (se sidorna 28–29).

Saknar du inte journalistiken?

– Jo, det kan jag göra. I journalistiken får man ju omedelbar feedback på det man gör. Redan på natten när man går hem har man kvittot på vad man gjort. Man ser löpsedeln och man får respons av kamraterna. Det jag gör nu ska ju helst inte komma till användning. Det ger ingen feedback.

Vad är svårast i arbetet?

– Den svåraste biten är att ha koll på våra egna svagheter inom företaget. På senare år har vi anställt en person som är ansvarig för informationssäkerheten, Johan Ridderheim.

I bokhyllan har Göran Zackari en pärm det står KRIS på. Hur många särskilt viktiga personer är med i företagets beredskapsplanering?

– Jag är ensam som jobbar. Jag rapporterar till VD. Vi har en beredskapsledning som består av VD, planeringschefen och tekniske direktören. Jag kallar till möte när jag vill få synpunkter eller rapportera.

Hur ser ditt värsta scenario ut?

– Det är en omfattande brand i TV-huset som skulle kunna slå ut alla våra produktionssystem. Samtidigt är det en begränsad nationell händelse. Jag tror vi skulle komma ut i alla fall med sändningar.

Det kan väl inte vara särskilt svårt för en sabotör att hitta företagets svaga punkt?

– Nej, det krävs nog inte så avancerat spionage för att ta reda på det. Vill det sig illa skulle det kanske ta veckor för oss att komma igång igen. Under tiden fick vi lita till outside broadcasting, reservsändningsplatser. Vi kan alltid ta med oss ett antal kameror och annan teknik till vårt hus i Värtan, där fiktionsavdelningen håller till. Det kanske tar ett par timmar att få till det. Knappast längre. Det ska mycket till för att vi inte ska komma ut alls.

Göran Zackari sitter med i Mediernas beredskapsråd. Han håller hårt på den publicistiska integriteten.

– Jag har träffat många militärer genom åren. Blir det krig är det vi som bestämmer vad tidningarna ska skriva, har de sagt. Och dom har trott på det själva! Jag vet inte hur många gånger jag har försökt förklara att tidningar, radio och TV inte har någon trovärdighet om folk tror att vi låter oss påverkas. I så fall väljer tittarna andra aktörer. Vi är ju inte ensamma om att rapportera. De kan välja att titta på finländska YLE eller norska NRK eller CNN eller vad som helst.

*”Publicistisk integritet
är nödvändigt”*

Promemorian på nästa uppslag är författad av Göran Zackari med anledning av ett sändningsavbrott våren 2004.

*Sändningsavbrottet i SVT 040427
– felbeskrivning och åtgärder*

På tisdagskvällen den 27 april strax efter klockan 18.38 drabbades SVT:s samtliga kanaler av sändningsavbrott.

Avbrottet berodde på att en tidkodare som styr signalen från en synkgenerator i TV-huset av okänd anledning gick sönder. Synkgeneratoren i sin tur styr TV-signalen.

En omkopplare slog automatiskt över till reservsystemet, en annan synkgenerator med tidkodare. Även denna tidkodare var dock ur funktion. Därmed försvann styrningen av synkgenerators signal och även TV-signalen.

Felet ledde till att samtliga SVT:s kanaler slogs ut i hela landet, liksom SVT Europas sändningar till andra länder.

Efter att felet lokaliserats gjorde den tekniska personalen en förbikoppling så att synkroniseringssignalen matades direkt från synkgeneratoren in i TV-husets synkfördelning, och sändningarna kunde då återupptas.

Avbrott av den här typen är mycket ovanliga. Att en omkoppling mellan två synkgeneratorer går sönder har aldrig hänt förut. Tekniken är beprövad och finns i alla TV-företag.

Sändningarna kunde återupptas klockan 19.10 för SVT2 och 19.12 för SVT1. Avbrottet blev alltså 32 minuter långt i SVT2, där de regionala sändningarna kunde starta i vanlig tid. I SVT1 varade avbrottet i 34 minuter.

Under avbrottstiden lade PK ut en avbrottskylt, som var instabil på grund av avsaknaden av synksignal.

Som en konsekvens av de tekniska problemen började Rapports 19.30-sändning cirka sju minuter senare än vanligt – detta till följd av ett tablårelaterat beslut att först sända Vi i femman som planerat.

Nyhetssändningarna var aldrig hotade. Det finns möjligheter att på andra sätt än de ordinarie komma ut med sändningarna, men dessa alternativa sändningsvägar utnyttjades inte eftersom felavhjälpningen bedömdes gå snabbare än en omläggning av sändningarna.

En utredning av orsaken till att båda VITC-generatorerna (VITC = vertical insert time code = tidkodare) havererade – eventuellt samtidigt – har gjorts av tillverkaren. Det visade sig att det var DC-omvandlarna (DC = direct current = likspänning) som hade gått sönder i båda VITC-generatorerna. DC-omvandlarna gör om och fördelar inkommande likspänning i generatorerna.

DC-omvandlarna ser ut som små IC-kretsar (IC = integrated circuit). Fabriken kunde ej säga om båda hade gått sönder samtidigt eller om en hade varit trasig en längre tid.

När VITC-generatorerna blev spänningslösa blev det avbrott på modersynken som i sin tur gjorde att hela SVT föll ur, eftersom även reserven blev/var spänningslös.

En tredje tidkodare togs i drift i anslutning till felavhjälpningen, ytterligare en driftsattes några dagar senare.

Skärpt manuell övervakning av funktionerna äger rum tills de utrustats med larm.

Övriga åtgärder SVT vidtar med anledning av avbrottet är bl a följande:

- Ett övervakningssystem skall installeras för proaktiv hantering av fel som uppstår i sändningskritisk utrustning.*
- Rutiner och kunskapspridning vad gäller reservsändningsvägar och -platser ses över, och fler övningar genomförs.*
- Internkommunikationen vid sändningsstörningar/avbrott ses över.*
- Instruktionerna för extern kommunikation – informationen till publiken – i samband med sändningsstörningar/avbrott ses över.*
- Rutinerna för information till andra operatörer ses över.*
- En checklista över andra svaga punkter i de tekniska installationerna i sändningskedjan upprättas som underlag för den tekniska jourpersonalens övervakning.*
- Manuella omkopplingsmöjligheter kartläggs, och berörd personal utbildas och övas i att hantera dessa alternativ.*
- En instruktion för hur Teracom's personal i Kaknäs skall hantera utläggning av avbrottsskylt, inkoppling av reservkanal m m utarbetas i samverkan med Teracom.*
- En synkgenerator köps in för att finnas i reserv.*
- Den digitala sändningskedjan ses över och dubblas.*
- En ny dörr med kortläsare begränsar antalet personer som har tillträde till KC CAR.*
- Telefonlista för särskilda larmtelefoner i PK och telefonväxeln upprättas.*

*Göran Zackari
Beredskapschef, SVT
2004-06-17*

Anders Rhodiner, intern projektledare på TT:

"Utan trovärdighet går en nyhetsbyrå under"

Anders Rhodiner ansvarar för säkerhets- och beredskapsplaneringen på Tidningarnas Telegrambyrå (TT). Han kom hit från Värmland 1974 och har gjort allt man kan göra på denna svenska "röst"; nattredaktör, redigeringschef, journalistklubbsordförande, utrikeschef, inrikesdito, korre i Ryssland, sportreporter, redaktionschef.

– I princip har jag gjort allt utom att syssla med IT och sitta i telefonväxeln.

Först några ord om TT, Tidningarnas Telegrambyrå.

– Allting vi gör används på ett eller annat sätt av andra medier. Många är beroende av TT. Förlitar sig på vår relevans. Det finns radiostationer som bara har TT:s nyhetssändningar, medan andra medier använder oss som tips och uppslag att gå vidare på, säger Anders Rhodiner.

Opartiskheten och sakligheten står högst i kurs.

– Men objektivitet? Vad är det? Om jag ska tala om hur den här växten ser ut, säger han och pekar på något kaktusliknande grönt, så ska det passera mina ögon, min hjärna och ut genom mina fingrar. Det kan aldrig bli objektivt. Men saklig kan man vara. Det strävar vi efter. Trovärdigheten för TT är a och o. Utan trovärdighet går en nyhetsbyrå under. UPI är en sådan byrå. Den har varit en stor amerikansk nyhetsbyrå, men jobbar mest med sport idag och är långt ifrån vad de en gång var. Skälet är en massa ägarbyten. Den köptes upp av folk som inte visste vad en nyhetsbyrå är.

TT startade samma år som kvinnan fick rösträtt i Sverige, 1921. Uppdraget kom från tidningarna själva och skälen var både demokratiska och rationella: byrån skulle bevaka regering och riksdag och samla ihop utrikesnyheter och skicka dem vidare till alla tidningar i Sverige.

– Alla skulle nås av samma nyheter. Och så är det väl fortfarande. Vi vet vad det betyder om TT inte "kommer ut".

"I grunden tror jag inte att monopol är bra"

Att man fortfarande fyller en stor roll fick man klart för sig när kriget mot FLT (Förenade landsortstidningarnas telegrambyrå) vanns 1999.

– De förlorade det kriget för att vi hade den största erfarenheten. Vi hade funnits i 80 år och visste hur man

gör. Deras kunder var inte villiga att kasta in mer pengar i den verksamheten.

Men borde inte Sverige vara stort nog för flera nyhetsbyråer?

– I grunden tror jag att det fanns en ideologisk tanke om att monopol inte är bra. Det tror inte vi heller. Men vi har ju konkurrens! Sveriges Television och Sveriges

Foto: Martin Naucelér

Namn: Anders Rhodiner.
Befattning: Intern projektledare på Tidningarnas Telegrambyrå (TT).
Bakgrund: Redaktionschef.

Kommunikation via satellit.

Radio är konkurrenter. Och att webben ska fungera som nyhetsbyrå är ju alla stora mediers högsta önskan.

Så varför drogs FLT igång då?

– Vi hade nog inte anpassat oss till kundernas krav och var inte särskilt kreativa på 1990-talet. Där fanns nog grogrunden till deras försök. Men i samband med att vi rekonstruerades gick FLT i konkurs.

Han säger att ägandet under 1900-talets sena hälft var ett skäl till TT:s dåliga kreativitet.

– Det fanns alla möjliga stämningar bland våra kunder, som samtidigt var våra ägare. DN tyckte inte att vi skulle vara för bra, för de ville sälja prenumerationer i Linköping. Samtidigt ville Östgöta Correspondenten publicera bra lokala nyheter och utrikesnyheter. Redan där fanns en intressekonflikt mellan ägarna. Vi konkurrerar ju med våra kunder om marknaden och den paradoxen är inte så jäkla lätt att lösa.

Men 1999 förändrades TT:s ägarbild. De två stora mediekoncernerna Bonniers och Schibstedt köpte ut de allra flesta bland de övriga intressenterna och tog över ägandet till två tredjedelar.

– Man kan säga att de äger 30 procent var av TT, medan GP och de större landsortstidningarna delade på resten och man satte Ebba Lindsö som chef och jag blev redaktionschef. Vi blev ett kundanpassat företag som lyssnade på marknaden. Vi har vidareutvecklat TT:s produkter och är i ständig förändring nu för tiden. TT är inte bara nyheter. Vi gör mycket för webben och satsar på rörliga bilder och ska starta en egen bildbyrå.

– Vi vill även förmedla bilder till våra artiklar. Kunder vill ha rörliga bilder som säger samma sak som våra nyheter. Vi förmedlar nyhetsvideos som kan användas i mobiltelefoner och på webbar. TT:s betydelse för nyhets-Sverige är minst lika stor som på 1960- och 1970-talet.

Tidningarnas Telegrambyrå är idag ett företag med cirka 160 anställda, säger Anders Rhodiner.

Idag huserar TT i KF:s gamla glashus vid Slussen.

– Historiskt har vi varit förskonade från allvarliga haverier. Vi hade ett data-haveri en valkväll, när vi stod stilla i fem eller sex timmar. Det var inte roligt, men det är länge sen.

Reservkraftsystem finns i form av ett dieselaggregat. Så elavbrott klarar man så länge det finns olja.

Glashuset vid Slussen har höjt säkerheten ett snäpp. Men något direkt hot mot oss finns inte, säger Rhodiner.

– Samhället har blivit våldsammare. Det finns några exempel i världen där man har attackerat nyhetsbyråer. Den holländska nyhetsbyrån ANP blev hotad när den skrev om extremism och terrorhot. Det var bombvarning och redaktionen fick flytta utanför huset i flera dar och allt gick på lösa boliner. Det skulle också kunna hända oss. I skarven mellan här och dit bort kan någonting hända med distributionen. Men vi är förberedda på det värsta och våra kunder ska inte märka något.

Utebliven ström ska inte kunna stoppa TT, säger Anders Rhodiner.

– Vi har ett omfattande säkerhetstänkande när det gäller distributionen. Förr gick vi alltid via televerkets kabelnät. Tänk alla dessa kablar som grävdes av förr i tiden! Av misstag. Men det där slutade vi med i början av 1990-talet. Då gick vi över till satellitdistribution. Mottagarna har en tallrik, en parabol.

Hur ser du på riskerna nu då?

– Satelliten kan gå sönder. Den kan komma ur position. Mottagningsenheten hos kunderna kan gå sönder. Parabler har fyllts med snö och is. Under Balkankriget fanns det uppgifter om att några försökt kapa en satellit för att sprida falsk propaganda. Så nog finns det risker.

Ett alltför stort Internetberoende är också en fara. Du vet inte om det är sant allt som står på Internet. Man kan kapa sidor och göra dubletter av dem. Vår sida har hackats någon gång. TV 4 har råkat ut för det, någon har lagt ut falska nyheter på deras hemsida.

– Vi har kunder som vill vara säkra, de vill ha hängslen och livremmar; att vi är äkta vara. Vi har diskuterat detta med SPF och tycker att det är orimligt att våra kunder ska betala hela den kostnaden. Samhället har behov av en nyhetsförmedling som är säker. Inte minst Sveriges Television och Sveriges Radio i en krissituation. TT förblir oberoende. Det är skillnaden mellan oss. Vi utgår från att SVT, SR och TV 4 är beroende av våra nyheter i en sådan situation. Därför borde det finnas ett visst intresse från staten att garantera distributionsvägarna. Det finns förståelse för synpunkten hos SPF. Samhället borde ta ett större ansvar för informationsinfrastrukturen. Vi når alla stora nyhetssajter. På ett eller annat sätt använder alla TT.

”Vi har haft data-haveri en valkväll”

”Våra mottagare har tallrik, en parabol”

Motargument?

– Inga pengar. SPF har en bild av hur medierna fungerar, vilken roll medierna spelar. Här finns en legitim möjlighet för staten till ett större ansvar. Ta tsunamin t ex. TT var mycket tidigare medveten om vad som hänt än statsapparaten. Vi har ett flashsystem när stora händelser inträffar. En liten makapär som tjuver. Jag var

”Staten borde ta ett större ansvar”

i fjällen när jag fick flashen men märkte på TT:s sätt att formulera sig att det här var en stor grej. Medierna var totalt sett mycket mer medvetna om katastrofens omfattning än statsapparaten. De är ju kunder hos TT. Trovärdigheten är stor. De ska kunna veta och lita på att det inte är IT-geniet Axel som sitter och leker. Här borde det finnas ett tänk från myndigheternas sida.

Är det inte rimligt att staten tar sin del i arbetet med att säkra de redundanta vägarna?

Foto: Scampix/Joakim Roos

Kriser i realtid skapar också spänning i realtid. Nik Gowing, en av de tunga brittiska journalisterna på BBC och känd för svensk TV-publik som utfrågare av nobelpristagarna i programmet "Snillen spekulerar", liknar detta vid två hjul som går åt motsatt håll och ligger mot varandra. Det ena hjulet är regeringars och myndigheters krav på kontroll och det andra hjulet är att ingenting undgår nätborgaren, *the netizen*.

Jan-Eric Berg, säkerhetschef på Teracom:

"Vi jagar tekniska fel hela tiden"

Teracom är den statliga nätoperatören med 600 anställda. De har tagit över och utvecklar vad Televerket en gång byggde upp; ett nätverk av relä- och satellitbunden kommunikation.

– Vi har ett digitalt nät med ettor och nollor som rinner fram och tillbaka, förklarar säkerhetschefen Jan-Eric Berg.

Teracom består till största delen av tekniker.

– I en verksamhet av det här slaget uppstår fel hela tiden och våra tekniker rör sig mellan dessa fel och rättar till dem.

Vad är det värsta som kan hända ur ditt perspektiv?

– Terrorverksamhet kan ingen riktigt förutse. Vi är inte preparerade för aktiv terroristverksamhet. Men även en brand kan orsaka katastrof. Nackamasten fick ett åsknedslag 2004. Både radio och TV tystnade under en halvtimme och vi fick en kaskad av människor som ringde.

I motsats till medieföretagen producerar Teracom inget medieinnehåll.

– Vi kan inte tända eller släcka någonting utan ett medgivande från public service-företagen. Vi är ett statligt företag med ett unikt uppdrag; att bevaka att tekniken fungerar och håller kommunikationsvägarna öppna.

Det fordras mycket energi, en stor insats, om man skulle få för sig att vilja att släcka nätet, om man får tro Jan-Eric Berg. Visst kan man släcka nätet. Men nätoperatörens många mellanstationer, de så kallade relästationerna, skapar redundans. Dessutom kan man via satellitvägar skapa ytterligare redundans.

"Om Kaknästornet slås ut finns det två reservplatser"

Företaget förfogar över ett stort antal mastbilar med 40 och 20 meter höga master, som kan skickas runt och skapa tillfälliga sändningsvägar. Göda ett område, som Berg uttrycker saken. I beredskapsplanen finns ingen exakt tidsangivelse. Men man ska kunna ha igång en öppen sändningskanal inom en till två timmar efter ett avbrott.

– Strax efter kriget på Balkan var jag i Sarajevo, berättar Jan-Eric Berg. Och det var påfallande att alla radio- och TV-stationer var oförstörda. Oavsett vilken fälg som intog en station så förstördes ingenting. Men då handlar det om ofred. Någon vill få ut sitt budskap. Med terror är det annat. När man vill sänka informationen och kanske bara skapa osäkerhet genom tystnad.

Teracom alarmeras på olika sätt när hotbilden ökar, förklarar Berg. Om Kaknästornet slås ut finns det två reservplatser.

Foto: Martin Nauclér

Namn: Jan-Eric Berg.
Befattning: Säkerhetschef vid Teracom.
Bakgrund: Doktor i strukturkemi.

Foto: Fredrik Eriksson

Kaknästornet i kvällsbelysning.

Andra incidenter?

– Ryska diplomater hade picknick och ställde till skogsbrand. Rök hotade Nackamasten. Då var det nära beslut att stänga masten, eftersom vi fick in sura gaser i systemet. Vi har också haft lite småbränder, orsakat av åska. Åskan går ner i masten, som visserligen är jordad, men en ströpuls kan gå in i en ventil. Men då får vi byta ventil. Värre än så blir det knappast.

Hur skyddar ni er från sabotage inifrån?

– Personalen kan utgöra ett inre hot. Det kan hända att någon är mentalt störd eller hyser agg mot något. Men hittills har vi förskonats. Vi har inte drabbats av sabotage inifrån som påverkat våra tjänster. Alla som har kritiska anställningar på Teracom är registerkontrollerade. Vi har ett tufft program för it-säkerhet och en otrolig intern solidaritet. Vi är stolta över det vi gör. Man kan ringa vem som helst i företaget. Alla är anträffbara och ställer alltid upp.

Jan-Eric Berg säger att det finns seriösa kunder och ej seriösa kunder när det gäller säkerhet.

– Ungefär 70 procent av hushållen i Stockholm har kabel-tv. Men kabelföretagen har inte alltid redundans i sina system. Den som får svart i rutan för att kabelbolaget missar får inte den information som ska sändas ut.

Hur klarade ni stormen "Gudrun" vintern 2005?

Våra mellanstationer, de kallas slavar, var utslagna. Men vi har så mycket dieselkraft att svenska folket inte drabbades alls. Radion fick en enorm roll att styra och informera när vägar var spärrade av omkullvräkt trädk.

Den 11 september 2001 är ett nyckeldatum när det gäller säkerhetstänkande.

– Hela vår beredskapsplan är ändrad sedan dess. Terrorådets på Manhattan blev en tankeställare för oss, liksom för medieföretag och mediedistributörer världen över.

– Vi genomför övningar med Sveriges Radio tre-fyra gånger om året. Det är viktigt att vi pratar samma språk som kunden hela tiden. Man måste veta exakt vad man ska göra och i vilken ordning. Annars uppstår lätt kriskaos.

Att en brand kan ställa till det, håller naturligtvis Jan-Eric Berg med om.

– Men som regel har vi inte mycket trävirke i närheten av våra anläggningar. Vårt material består ju mest av gummi och stål eller metall. En kortslutning pyr oftast. Det finns inget för en brand att så att säga äta upp. Dessutom är alltsammans omgivet i kylanläggningar, där alla komponenter har en temperaturklass.

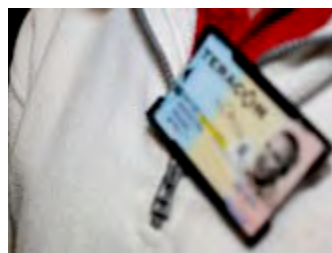

Foto: Marcus Årskog

Det är viktigt att personalen kan identifieras.

”Vi övar med Sveriges Radio tre-fyra gånger om året”

Christer Jungeryd, privatradions talesman:

"Privatradion knaprar in på public service"

De kommersiella radiokanalerna når varje dag två och en halv miljon lyssnare. En tredjedel av universum, säger Christer Jungeryd. Det är mediaspråk för eternas vägar in i våra öron. Jungeryd är privatradions representant i Mediernas beredskapsråd. Han startade en gång den privata sportradion och var med och lockade ur Marita Ulvskog, dåvarande kulturministern, tre miljoner kronor för att säkra VMA-meddelanden till de privata radiostationerna.

De privata radiobolagen jobbar oftast under kontorstid. Det är alltså sällan någon kvar på firman efter fem. Till skillnad från public serviceradion som är igång dygnet runt. Men lyssnarna är många och unga som uteslutande lyssnar på den privata radion. Hur når man dem med viktiga meddelanden på udda tider?

Den frågan ställde myndigheterna till dåvarande Radioutgivareföreningen. Och där satt Christer Jungeryd och berättade vad kalaset skulle kosta.

– Kulturdepartementet satte av tre miljoner kronor plus moms för att vi skulle lösa problemet.

Det här var 2001. På uppdrag av SPF köpte Jungeryd in tekniken som behövdes, drygt ett hundra "svarta lådor" (en teknik för att kunna bryta ordinarie sändning för VMA), som kunde placeras i studion eller på sändaren.

– SR:s sändningsledning bestämmer när ett program, lokalt eller regionalt, ska brytas. Man hör SR:s röst och det har vi gått med på. Vi har fått bättre beredskap.

"Jag jobbar i små grupper med mixad kompetens"

Alla som sysslar med radio vet vem Christer Jungeryd är. En farbroderlig person i glasögon som har tyngd i sina svar och lever i en farlig fart. Sitt första äktenskap arbetade han bort, säger han. Mest genom att sitta i flygmaskiner och aldrig vara hemma. Förra året gifte han sig igen. Men nu kan han sköta mycket jobb hemifrån och har femtio meter ner till brygga och båt i Nacka.

På visitkortet läser vi Svenska Medietjänster. Det är hans kära konsultbolag. Där lägger han hälften av sin tid.

– Jag ingår i ett nätverk på 15 personer med olika sorters kunskaper. Andra halvan av tiden jobbar han med radiofrågor. Han var en av dem som startade fyr-tio-talisternas radiokanal Lugna Favoriter. Men idag har han andra favoritkanaler.

– I bilen har jag P1, P3, P4, Radio Stockholm och Vinyl. Jag rekommenderar gärna Svenska Favoriter på 101,9. Den lyssnar jag på hemma, om det inte är luncheko. I bilen vill jag alltid ha trafikrapport. Då blir det P5.

Foto: Martin Nauer

Namn: Christer Jungeryd.
Befattning: Ordförande för den privata Radiobranschen, RAB.
Bakgrund: Säljare och chef för egen radiostation.

Vi sitter i ett litet rum bland radiokanalerna i Expressenhuset i Marieberg. Här finns fem kanaler, säger han. De når en och en halv miljon öron. Men här är han mest på tillfälligt besök.

– Jag jobbar i små grupper med mixad kompetens. Driver bland annat en agentur tillsammans med två killar som har reklambyråbakgrund. Vi har tagit patent på Expericard, ett vykort med digital information som man kan skicka.

Han visar ett vykort med en liten ficka på baksidan. Ur fickan plockar han fram en liten cd-skiva som han placerar i datorns disk. Och på skärmen visas en kvinna som intervjuar en politiker.

– Man skickar ut film och ljud. Kan användas som information och opinionsbildning. Mycket kostnadseffektivt, säger han.

Berätta om radiolandet Sverige!

– Okej. När den borgerliga regeringen tillträdde 1991 levde fortfarande radiomonopolet. Det var public service som gällde. Vid sidan av public service nådde närradion specifika grupper. Men bara cirka två procent lyssnade på närradio och deras kanaler sände i huvudsak radio för riksdagspartier, idrottsrörelsen och på minoritetsspråk.

Den 1 april 1993 kom den nya lagstiftningen för den privata lokalradion. Post- och Telestyrelsen (PTS) hade tagit fram 90 frekvenser som nu skulle auktioneras ut till högstbjudande.

– Att sälja ut statlig egendom till högstbjudande på auktion var kontroversiellt. Stockholm fick tio frekvenser, Göteborg fem, Malmö-Lund fyra och varje större landsortsstad fick i allmänhet dela på två frekvenser. Denna radioform når nästan 90 procent av befolkningen.

Auktionerna gav 125 miljoner till staten, vilket är den årliga avgiften.

– Franska NRJ köpte tjugo frekvenser ihop med den svenska konsumentkooperationen. Bonniers köpte fyra sändningstillstånd. Och de gäller till sista december 2008.

Själv köpte han en frekvens, den tionde i Stockholm, för 2,1 miljon och startade sportradio.

– Jag satt på sommarstället på Ingarö och saknade en sportradio. Det här var tänkt att bli ett treårsprojekt. Jag skulle spela listettor från rockens ungdom och ha tema sport och spel. Det här var tidigt 1990-tal och travet var på väg upp. Jag fick ihop det. Samarbetade med Eniro, en av landets största säljorganisationer. Men efter ett par år tog pengarna slut.

Så han sålde frekvensen, 107,5, som då blev en klassisk musikkanal i stället för sport. Men den fungerade inte heller särskilt länge.

– Nu finns frekvensen här i huset och spelar 70- och 80-talsmusik under namnet Studio 107,5.

Från 96–97 började branschen konsolideras, säger han. Bonnier Radio hade byggt nätverk med 15 stationer och är idag tillsammans med SBS den ena stora grupperingen av radiobolag som drivs på kommersiella villkor.

– Den andra stora grupperingen är MTG Radio. De bestämde sig för att bli ledande aktör genom uppköp. Förra sommaren inleddes ett samarbete med NRJ,

”Jag saknade sportradio och köpte den sista frekvensen”

som fortfarande äger sina tillstånd. Det här innebär att RIX FM kunnat bli framgångsrikast och största nationella radiokanalen. ”Fylkings kanal” (programmet RIX MorronZoo med Gert, Titti och Roger är kanalens flaggskepp) fick möjlighet att komma ut på orter den inte fanns på tidigare. RIX FM finns på 35 lokala marknader av drygt 40 möjliga. Den är helt dominerande.

Den här strukturprocessen där två huvudaktörer köper upp alla små innebär att Sverige fått två radiofabriker.

– På gott och ont.

Varför ont?

– Därför att mångfalden försvinner. Du har bara två arbetsgivare. Sju eller åtta lokala stationer, men med en och samma organisation som anställer folk. I det här huset finns SBS (Scandinavian Broadcasting System) som är en av Europas största medieaktörer.

Totalt har den kommersiella radion en tredjedel av lyssnandet. Om utvecklingen håller samma takt som i England, så dröjer det ytterligare tio-femton år innan privatradion tagit över halva lyssnandet från public service.

– Trettio år tog det för engelsmännen. Och då räknar man in alla lyssnare.

Är man över 50 år lyssnar man helst på public serviceradion. Mellan 15 och 30 år lyssnar däremot den övervägande delen av befolkningen på den kommersiella radion.

– Där har man lyckats bygga en stabil publik inför framtiden.

Ekonomi har åkt berg-och dalbana för privatradion, förklarar Jungeryd.

– År 2000 var omsättningen 600 miljoner och branschen gick plus minus noll innan det stora raset inträffade och vi tappade en fjärdedel av våra annonsintäkter på två år. Sedan dess har vi sakta återhämtat oss och är på väg mot break even igen. Men 25 procent av våra intäkter har gått till staten.

”Ekonomi åker berg-och-dalbana”

Detta kan man jämföra med övriga Europa som generellt ligger på 3–5 procent i avgiftsnivå. Men motsättningen mellan de svenska politikerna, främst socialdemokrater och folkpartister, har varit stor.

– Sossarna tyckte att borgarna sålde ut yttrandefriheten och reserverade sig kraftigt 1993. Nu är attityderna förändrade. De flesta vill ge normala villkor inför framtiden och teknikskiftet.

Christer Jungeryd kallar sig säljare av kommunikation. Växte upp som idrotts-entreprenören Egon Håkanssons andre man på Projekthuset.

– Egon blev lite mentor för mig. Nu ska jag satsa på dig, sa han. Han blev nästan som en farsa. Han skapade och jag sålde.

När Globen invigdes i slutet av 1980-talet hade paret sålt in alla reklamtytor efter amerikansk modell. Företagen fick köpa egna loger, ha sina namn på reklamskyltar och Jungeryd hade 50 personer som arbetade med försäljning och evenemang.

– Vi hade en orderingång på 135 miljoner. Egon hittade på själva upplägget. Han åkte varje år till collegemästerskapet i USA, eftersom han var klubbdirektör för basketklubben Alvik. I USA fick han en massa idéer. Sen faxade han hem till mig. Vi jobbade ihop under nästan tio år. Det var då jag fick min utbildning i affärsmannaskap.

Foto: Martin Nauclér

Nackamast i skymningen.

1994 styrde Jungeryd in som ordförande i Radioutgivarföreningen och tre år senare satt han på Blasieholmen som VD. Där mötte han radiobranschens alla ledningsgrupper och entreprenörer.

– De guidade mig och jag blev motor i gemensamma branschfrågor.

*”Jag blev motor
i gemensamma
branschfrågor”*

Har privatradion påverkat samhällsutvecklingen ur något perspektiv?

– Jag vill inte gå så långt. Men vi har påverkat medievanor. Sex timmar per dag använder svensken till mediekonsumtion enligt forskarna vid Göteborgs universitet. Radion står för en tredjedel av tiden. Därför är det viktigt att den privata radion är inlemmad i planer för att informera befolkningen i krissituationer.

– I och med avregleringen dök det upp nya typer av radio som en del människor är kritiska till. Olika genrer vi inte hade tidigare. Ett tag sa man att det spelades samma musik i alla kanaler. Men det är en sanning med modifikation. Vi har ganska breda kanaler. Det finns rockkanaler, hiphop-kanaler och för oss som är lite äldre finns Vinyl. Eller Lugna Favoriter. Kanalen kom från ingenstans och blev största kanal på ett par år.

Christer Jungeryd var med och startade kanalen och trodde på formatet. Men inte att det skulle bli en sådan succé.

– Vi sa att vi hade hittat ett hål i marknaden. Men folk svarade: grattis gubbar, ni har hittat ett hål i era egna huvuden! 24 månader senare var vi störst.

Nu vill han hjälpa till att skapa resurser för medieberedskapen i landet. Inför eventuella terrorattacker och annat som kan störa kommunikationen i landet.

– Jag skulle gärna ta ett sånt kommunikationsuppdrag. Ta fram rätt material och informera. För jag vet att frågorna kommer att uppstå. När det händer stora olyckor. Om det finns hackare inne i systemen.

Efter terrorattacken den 11 september 2001 smattade frågorna in på Jungeryds mail: vad ska vi göra? Då ringde han Sveriges Radio och fick svaret: gå ner i tonläge.

*”Mitt råd löd:
gå ner i tonläge...”*

– Man måste anpassa sitt tonläge. Högt tempo, banala tävlingar, gap och skrik passar inte vid stora katastrofer. I sådana lägen har man nytta av nätverk. När det händer sker det snabbt. Man måste veta vem man ska ringa.

Det kallas beredskap.

Och den måste finnas som en självklarhet.

Carl Axel Zenzén, TV 4, litar på nyhetskollegerna:

"Journalistnerven bästa garantin när faror hotar"

CAZ skriver han på mejlen, Carl Axel Zenzén på TV 4.

Han har varit med från starten i Storängsbotten 1990. Idag 60 år, administrativ chef, mörk kostym och med en mobiltelefon som aldrig är avstängd.

CAZ litar på nyhetspulsens. De slutna rummens tid är förbi. De fanns en gång när han var konsult som ekonomichef på Ernst & Young för evigheter sedan. Nu går han och alla andra tv-människor omkring i öppna landskap. TV 4 handlar mycket om nyheter och när det oväntade inträffar finns det larmlistor. De har förbättrats efter tsunamin och innebär att det piper i telefonen hos ett knappt dussin nyckelpersoner.

Telefonen rullar snabbt här, säger CAZ. Det är journalistnerven som är den bästa garantin när faror hotar.

– Jag tror att Stefan Nieminen var en av de första som var nere i Thailand efter tsunamin. Han är uppifrån Luleå. Slängde sig iväg till flygplatsen Kallax och var i Thailand i nästan två veckor. Organisationen och nyhetssidan är fantastisk på att samla kraft. Det tog inte många minuter innan man bestämde sig för att köra. Vi bytte folk vartefter där nere också. Vi kände att vi gjorde ett väldigt bra jobb där nere.

TV 4 är inte bara den lackrosa ladan vid Värtavägen.

– Glöm inte att vi har 16 lokal-TV-stationer i Sverige. En viktig resurs. Med det kommer man ganska långt.

Han har den svarta pärmerna med sig. Utifall att. Där finns beredningsplaner för kriser, IT-säkerhetspolicy, katastrofplaner som ska omarbetas, VMA-överenskommelsen.

– Alla tjänstemän vet inte riktigt vad det här handlar om.

”Serverrummet är vårt mest känsliga”

Din värsta mardröm?

– En hög med aska. Att det har brunnit och datahallen gått åt helsicke.

Men speciellt oroad är han egentligen inte.

– Det finns en kreativitet i den här organisationen. Man läser inte in saker i fyrkantiga lådor. En riktig katastrofplan har vi inte haft nedskrivna. Men vi har en beredningsplan. Håller på och bygger om till en multiprogramkontroll där allting körs från samma programkontroll. I och med det är vi verkligen datoriserade.

Det innebär att vanliga människor inte längre kan ratta TV 4. Nu gäller bara experter, tekniker och datafolk.

– Vi har en programkontroll där en eller två personer kan sända tio olika kanaler. Serverrummet är vårt mest känsliga. Våra datahallar har blivit allt mer viktiga.

Foto: Martin Nauclet

Namn: Carl Axel Zenzén.

Befattning: Administrativ chef med ansvar för beredskap och IT-frågor på TV 4.

Bakgrund: Ekonom och kapten i reserven.

Förr tog du ett band och spelade upp. Nu är det trycka på knappar som styr. Det finns olika anledningar till varje företags säkerhetsnivåer.

Än finns inget exempel på någon stor katastrof som borde få TV-bolagen i världen att dra öronen åt sig och förstärka sitt skydd.

– Det är aktieägarnas pengar. I den gamla beredskapsplanen hade vi en tidsaxel på fyra månader om det värsta skulle hända. Alltså, vi skulle kunna vara tillbaka och sända fyra månader efter den stora smällen. Nu är målsättningen att vi borde klara det på max tre månader.

Har ni inte haft minsta incident?

– Jodå, vi har fått för varmt i datahallarna. Men det har lösts mycket bra. Kylan har inte levererats i den mängd som behövts. Då har vi kört med öppna dörrar och stängt ner de datorer som inte behövs för kärnverksamheten. Men vi behöver fler släckanordningar för våra datahallar. Då kan du ”döda en el” innan brandkåren kommer. Man släpper ut ånga som tar bort syret och elden släcks.

Han berättar att han fick ett tjockt brev som kunde varit en bomb.

– Det var i samband med bin Ladin och de här pulverattackerna. Helt absurt egentligen. Jag fick ett brev med ett glittrigt pulver och blev skeptisk. Det visade sig vara en reklamfirma som gjort en inbjudan till en lokal tv-station. De fick ringa och be om ursäkt. Sen har vi haft en galning som kommit igenom dörrarna nere vid receptionen. Men mer än så har inte hänt. Vi försöker ha en öppen arbetsplats, men måste ändå ha lite koll på vem som kommer in.

Carl Axel Zenzén ansvarar för många olika delar i verksamheten, bland annat IT-säkerheten. Under min tid har vi gått från en sorts stelare organisation till projektorganisation, säger han.

– Just nu pågår ett jättestort arkivprojekt som innebär att vi inte kommer att behöva ha någon back up i fortsättningen. På säker plats har vi en speglad version av programmen. Skulle något hända här har vi en kopia på produktionsbolaget.

Carl Axel Zenzén är glad över att jobba i ett företag det svänger om.

– Allt utom nyheterna köper vi färdigt. Vi har två studios, men håller på att dra ner där också. Vi måste hela tiden jaga kostnader.

Hans far var en av de första i Göteborg som byggde en tv-apparat.

När TV 2 kom fick man köpa en liten box, minns han.

– Sedan byggdes boxen in i tv-apparaten. Ungefär samma utveckling ser vi nu igen med digitaliseringen. Vi är lite tidigt ute om man jämför med många andra länder. Men man tycker väl att det analoga nätet är för dyrt att driva. Det blir brist på kanaler. Digitalt får du ut mer av.

Han har en bakgrund som officer i flygvapnet.

– Jag är pensionerad kapten. Jag tror det har varit bra för mig. Jag började i kustartilleriet. Där var min pappa reservare.

”Vi köper allt färdigt – utom nyheterna”

Foto: Marcus Åsberg

Driftscentral.

På vilket sätt var den militära utbildningen bra?

– Man lär sig att vara människa. Att leda människor och prata inför folk. Lite säkerhetstänkande fick jag i mig också.

Det piper i bröstfickan.

– Nu är det någon som vill något. Jag stänger aldrig av. Inte många gör det i den här organisationen. I den här ligger jag uppkopplad mot mejlen. Den är beroendeframkallande, säger han och stoppar tillbaka sin vodafone.

Carl Axel Zenzén menar att TV 4 är en liten och snabb organisation. Man är mån om sin personal, säger han.

– Friskvård står högt i kurs här. Vi har ett gym som är gratis. Att parkera bilen däremot kostar pengar. Skatteregler.

TV 4 tjänar den tunga penngen mellan klockan 18.00 till ca 23.00. Under mars-april-maj och september-oktober-november är det ökat tryck på reklamköp och tittande.

– Sommar och kring jul drar vi ner på trycket. Vi måste se ekonomiskt på det hela.

Och om sanningen ska fram går det hela dagar utan att en enda säkerhetsfråga dyker upp.

Katrin Berggren, mediehandläggare på SPF:

"Man kan tjäna pengar på bra säkerhetstänk"

Frågar man Katrin Berggren om det finns likheter mellan sjuksköterskans jobb och beredskapsarbete, svarar hon:

– Båda jobben innebär att du måste ha en plan över hur du ska agera som människa.

Hon är mediefrågornas handläggare på Styrelsen för psykologiskt försvar i Sverige. Och tidigare arbetade hon som sjuksköterska i Norge.

Katrin Berggrens väg till det psykologiska försvaret har varit krokig. Hon är född och uppvuxen i Västerås och ville först bli veterinär. Drömmen sprack på betygen.

– Jag var ingen stjärna i matematik. Tänkte: Kan jag inte hjälpa djur så kan jag hjälpa människor i stället.

Hon blev undersköterska på ett långvårdssjukhus. Men jobbet var inte vad hon tänkt sig.

– Jag tyckte inte att man respekterade människorna på sjukhuset. Patienterna blev behandlade mer som föremål. Det här var 1982. Och jag tänkte: det här står jag inte ut med. Jag var ambitiös och försökte protestera. Men jag var bara 18 år.

Hon läste sig upp en bit i hierarkin, till sjuksköterska. Flyttade runt mellan städerna på olika jobb. Men fortfarande med känslan att yrket inte var tillräckligt. 1991 hamnade hon på ett privatsjukhus i Norge en sommar. Här var det annorlunda. Lönen var bättre och tonen mer personlig än i Sverige.

– Varje gång jag återvände hem till landstinget i Sverige var min tanke: jag vill inte jobba i den här typen av organisation. I Sverige var jag en mutter i ett maski-

neri. Ett sjukhus är egentligen organiserat som en maskin.

Alla människor är utbytbara. Huvudsaken är att administratörerna har ett namn på en schemarad. Vem den personen egentligen är spelade tydligen mindre roll. Det blir konstigt när man samtidigt ska tänka tvärtom i fråga om patienten. Där gäller en helhetssyn på människan. Hur ser patientens

hud ut, vilket blodtryck har han, vilka är de anhöriga? Det stämde liksom inte.

Katrin Berggren ville byta yrke, men visste först inte till vad.

– Jag bestämde mig efter ett tag att läsa medie- och kommunikationsvetenskap på Karlstads universitet under tre år. Värmland låg bra till mittemellan Norge och Västerås. Och under en termin passade jag också på att läsa grafisk design i Cornwall, Englands grönskande trädgård. Efter examen jobbade jag ett år på Räddningsverket som informatör. Vi anordnade en internationell övning i Norrbotten. Det handlade i stora drag om att begära internationell hjälp vid en större

"Mitt arbete kräver en ödmjuk attityd"

Foto: Martin Nauclér

Namn: Katrin Berggren.

Befattning: Handläggare vid avdelningen för medieberedskap vid Styrelsen för psykologiskt försvar.

Bakgrund: Sjuksköterska och informatör.

kärnenergiolycka i de norrländska skogarna. SPF deltog i övningen och jag passade då på att fråga om det fanns jobb hos dem i Stockholm. Och det fanns det. Ett vik.

Bakgrunden som sköterska hjälpte henne en bit på vägen, säger hon. Första uppgiften var att hålla i kontakterna med anhöriga och överlevande efter Estonia-katastrofen; myndigheten har ett informationsansvar efter katastrofen. Idag arbetar SPF även med att stödja de svenskar som drabbades av flodvågskatastrofen i Sydostasien.

För mediefrågorna har Katrin varit handläggare sedan 2003.

– Tanken är att SPF ska vara en kunskapsförmedlare och samtalspartner till medieföretagen i frågor som rör säkerhet och beredskap. Innehållet i myndighetens studier ska vara till direkt nytta för medieföretagen och stödja dessa inom områden som de själva, av olika skäl, inte kan bevaka fullt ut. Hennes arbete handlar om att anlägga ett samhällsperspektiv på informationens betydelse under störda förhållanden i samhället.

”Mitt jobb är att sprida kunskap”

SPF har samarbetat med massmedierna i olika former sedan 1960-talet, förklarar hon. Men i praktiken har medieföretagens beredskapsfrågor funnits med i SPFs arbete ända sedan starten 1953.

– Historiskt har mediefrågorna, sett ur ett beredskapsperspektiv, alltså mycket gamla anor.

Från början fanns det ett pressråd som arbetade med olika typer av lagringsavtal utifrån krigets perspektiv. Längre fram ansåg regeringen att konstellationen inte var tillräcklig.

– Därför skapades en samrådsfunktion där även etermedierna fick vara med – ett etermedieråd. Efter som både press och etermedier använder sig av liknade teknik ansåg man att det fanns många gemensamma frågor för ledamöterna i de båda råden. Därför slogs så småningom etermedierådet samman med pressrådet. På detta vis skapades Medierådet.

Medierådet bytte namn den 1 januari 2006 och heter nu *Mediernas beredskapsråd*.

– Förhoppningsvis förtydligar det nya namnet att det är säkerhets- och beredskapsfrågor som står i fokus. Idag är tanken att SPF ska förmedla

ny kunskap inom området medieberedskap, samordna aktiviteter och bygga viktiga nätverk så att vi är väl förberedda när krisen kommer. Och observera att jag inte sa OM, utan NÄR krisen kommer.

Text-tv är en av flera viktiga informationskällor vid en kris.

Foto: Marcus Årskog

Säkerhetsföreskrifter.

Mediernas beredskapsråd genomför i snitt fyra sammanträden under året.

Några av de ämnen som har presenterats och diskuterats är Sveriges Radios kommunikationssystem "OJJE", övergången till digital-tv, presentation av Com Hem och företagets säkerhetsarbete samt SPFs risk- och sårbarhetsstudie inom medieområdet.

SPF har ansvaret att sammankalla Mediernas beredskapsråd, planlägga mötenas innehåll och fungera som rådets kansli.

– Något som är viktigt att påpeka är att ledamöterna i rådet är jämbördiga parter som alla sitter på unika kunskaper inom respektive områden. Ledamöterna möts för att utbyta viktiga erfarenheter och nyheter. Rådet har möjlighet att lyfta frågor som kan leda till olika aktiviteter för att t ex belysa den ökade tekniska konvergensen i mediesamhället.

Grundinriktningen för SPFs arbete inom området medieberedskap är att medieföretag – både producerande och distribuerande – ska ha en sådan robusthet och flexibilitet att varningsmeddelanden, myndighetsinformation samt fri och oberoende nyhetsförmedling kan ske snabbt och heltäckande vid onormala händelser, svåra påfrestningar på samhället i fred och vid eventuella angrepp mot landet.

– Medieföretagens system för produktion och distribution ska kunna tillgodose samhällets grundläggande behov av information, även om den tekniska infrastrukturen i övrigt drabbas av störningar och avbrott.

*"Beredskapsfrågorna
måste lyftas upp
på bordet"*

Inom det civila försvarets krishanteringssystem medverkar SPF i två samverkansområden, Teknisk infrastruktur (TI) och Områdesvis samordning, samverkan och information (OSSI).

– Frågor som rör den tekniska infrastrukturen handlar i mångt och mycket om att reducera riskerna för olika typer av störningar i samhällets infrastruktur. Det handlar om problem som kan uppstå både i fred och vid ett väpnat angrepp. De bägge samverkansområdena arbetar för att samhällets grundläggande behov av information och kommunikation ska fungera i olika typer av komplicerade situationer när samhället sätts på prov.

Samtliga studier som SPF genomför inom området medieberedskap finansieras via anslag 7:5 Krisberedskap. SPF har två handläggare som arbetar på heltid med frågorna (Civilingenjör Anna Marklund presenteras på sidan 58).

Några exempel på studier:

- Risk- och sårbarhetsstudie inom medieområdet.
- Digitaliseringen av TV-mediet (se nedan).
- Projekt i samverkan med Post- och Telestyrelsen: Säkerhet och beredskap i kabel-tv-nät (se nedan).
- Minoritetsmedier i Sverige.

SPF har under 2005 följt digitaliseringen av TV-mediet. Myndighetens ambition är att följa teknikskiftet fram till att hela Sverige har övergått till det digitala nätet.

– Övergången till marksänd digital-TV berör ju mer än en miljon hushåll i Sverige och utgör en viktig del av den snabba omvandlingen inom medieområdet. SPFs projekt ska identifiera både kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser av detta teknikskifte.

– Projektets mål är att få fram ett underlag som på ett åskådligt sätt ger en helhetsbild av teknikskiftet och som kan användas som beslutsunderlag i diskussioner som rör hot, risker och sårbarheter kopplade till detta teknikskifte speciellt, men även till framtida viktiga teknikskiften i allmänhet.

SPF genomför i samarbete med Post- och telestyrelsen (PTS) en studie kring säkerhet och beredskap i kabel-tv-nät och hos kabel-tv-bolag. Studien är en del i de bägge myndigheternas arbete med att stärka samhällets kommunikationsförmåga – distribution av nyheter samt möjligheten att använda elektronisk kommunikation i allmänhet – vid kriser och höjd beredskap. Studien är tänkt att fungera som underlag inför diskussioner mellan staten och näringslivet om framtida samverkan och om eventuella samarbetsåtgärder inom området säkerhet och beredskap. Med kabel-tv avses både traditionella kabel-tv-nät men även mer framåtblickande möjligheter att distribuera tv över kopparnät via DSL-tekniker och motsvarande eller via bredbandsnät inkluderande IP-tv.

– Målet med myndigheternas arbete är att mediedistributörer, som i det här fallet är kabel-tv-bolag, har en sådan kunskap och planering att företagets verksamheter kan fortsätta oavsett vad som inträffar i samhället. För kabel-tv-bolag kan det bland annat innebära att de har tillräcklig redundans i sina distributionssystem för att därmed kunna ansvara för robustheten i sin del i distributionskedjan.

Foto: Johan Olsson

Masterbete på hög nivå.

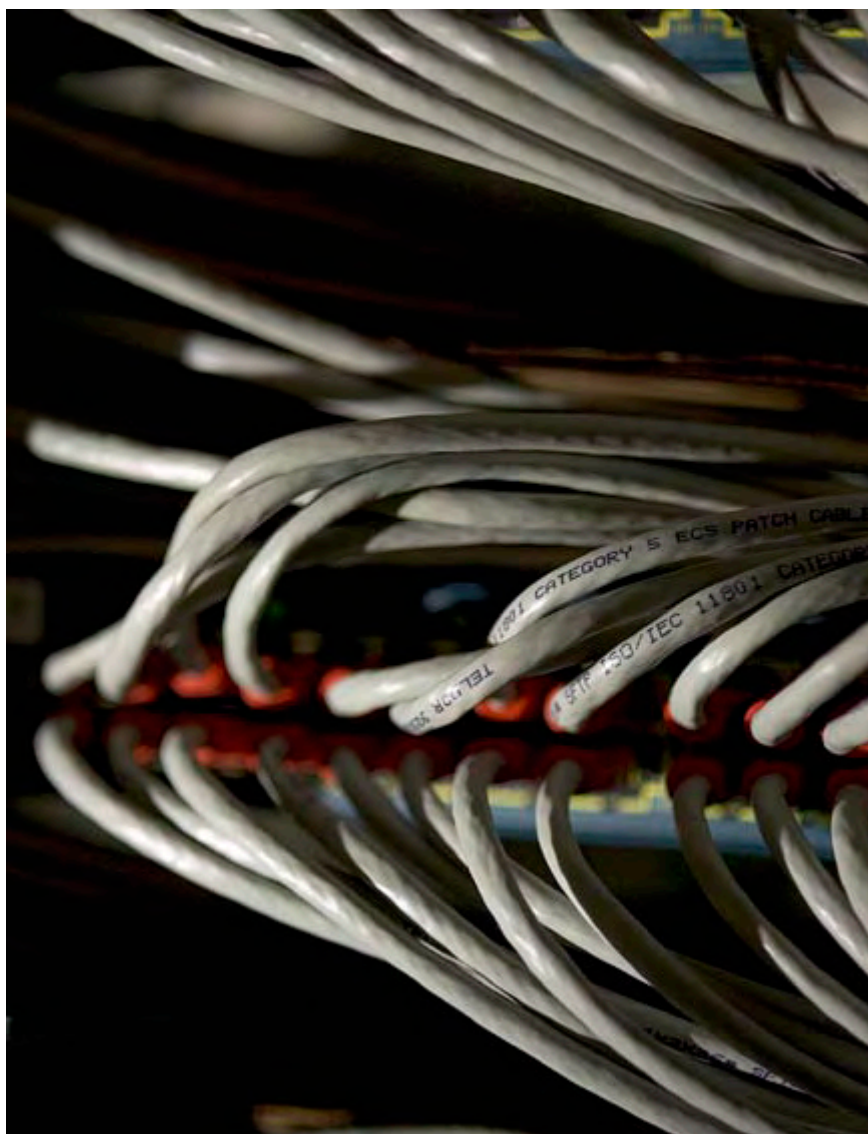

Foto: Martin Nauclér

Komplexa system.

Andra exempel på studier vid SPF:

Massmediernas elberoende. Elavbrottet den 23 september 2003

Den 23 september 2003 inträffade ett omfattande elavbrott i södra Sverige och östra Danmark som mörklade ett område med cirka fem miljoner invånare och varade i nästan sex timmar i de mest utsatta områdena. Syftet med studien är att beskriva hur de svenska medieföretagen påverkades av elavbrottet och hur de hanterade problemen som uppstod. Författare till studien är George Fischer och Anna Marklund vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).

Medieföretagens syn på hot, risker och sårbarheter

På uppdrag av regeringen kartlade SPF under 2004 hur producerande och distribuerande medieföretag inom den privata sektorn, främst de stora och medelstora företagen, samt public service-företagen ser på hot, risker och sårbarheter vid kriser och svåra påfrestningar på samhället. Författare till studien är Mats Ekeblom, konsult inom säkerhet och beredskap, Olle Rossander, fristående ekonomijournalist samt och Elisabeth Trotzig, VD för Institutet för reklam- och mediestatistik.

Minoritetsmedier och minoritetsmediepolitik i Sverige – en kartläggning

Till studien hör även en katalog: Minoritetsmedier i Sverige.

Anledningen till att SPF genomförde studien var att det fanns och idag fortfarande finns ett behov av att ta fram mer kunskaper om de etniska minoriteternas medier. Avsikten med studien är att kontakterna och samarbetsformerna mellan myndigheter, massmedier och minoritetsmedier bör utvecklas med hjälp av ökad kunskap och tillgång till nödvändiga kontaktppgifter.

Huvudsyftet med SPFs studie är att kartlägga de minoritetsmedier vars verksamhet finns i Sverige samt deras produktions- och övriga institutionella villkor. De medietyper som inkluderas i kartläggningen omfattar tryckta medier (tidningar och tidskrifter), radio- och TV-medier samt IT-medier. Med institutionella villkor avses huvudsakligen de sätt varpå statlig (och i en del fall andra institutioners) politik både möjliggör och begränsar dessa mediers verksamhet. Särskild koncentration riktas i detta avseende på såväl statens minoritets- och integrationspolitik som de delar av statens allmänna mediepolitik som har konsekvenser för minoritetsmediernas verksamhet. Författare till studien och katalogen är Leonor Camauër, lektor i medie- och kommunikationsvetenskap vid universitetet i Örebro.

Mediers beredskap. Informationsoperationer och mediers sårbarhet

Studiens syfte är att fördjupa och bredda kunskapen om medieföretagens sårbarhet inom området informationsoperationer. SPF vill medvetandegöra risken för att medierna i dagens medielandskap utnyttjas för att avsiktligt vilseleda läsare, tittare och lyssnare. Författare till studien är Bertil Flodin och Anders Sahlstrand vid Gullers Grupp Informationsrådgivare AB, Hans Furustig vid FOI samt Göran Stütz, tidigare forskningschef vid SPF. Redaktör är Katrin Berggren vid SPF.

Anna Markund, mediehandläggare på SPF:

"Tiden är inne för en grundlig omvärldsanalys"

Beskriv din yrkesväg fram till dagens arbetsuppgifter.

– Min bakgrund har jag vid KTH som civilingenjör i maskinteknik. Studierna avslutades med ett ettårigt konstruktionsprojekt för De Laval och ett halvår vid Ericsson. Därefter deltog jag i ett ambitiöst traineeprogram vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Traineeprogrammet innebar en effektiv introduktion till FOIs verksamhet med en stor andel utbildning. Jag har arbetat vid FOIs avdelning för försvarsanalys i drygt fyra år.

Du var till helt nyligen anställd på FOI. Inom vilka områden arbetade du där?

– Jag var forskningsingenjör med en kompetensprofil som kan sammanfattas i ordet information. Jag studerade beredskapen inom samhällsviktig infrastruktur ur flera aspekter, främst medieberedskap och informationssäkerhet. Uppdragen beställdes av myndigheter som SPF, Krisberedskapsmyndigheten, Försvarsmakten samt Försvarsdepartementet. Den senaste tiden har jag mest arbetat med Försvarsmaktens utveckling av informationsoperationer. Jag har hela tiden varit intresserad av mediernas beredskap och utfört några studier inom området. Nu senast var jag med och skrev SPF:s skrift "Digitaliseringen inom tv-mediet – utifrån ett medieberedskapsperspektiv" (2006:1).

Hur ser du som civilingenjör på teknikutvecklingen inom medieområdet?

– Den tekniska utvecklingen går snabbt. Förutsättningarna för god beredskap förändras, när ny teknik skapar nya möjligheter. Ett exempel är den tekniska konvergensen med bredband som en ökande komponent inom medieområdet. Jag skulle önska att säkerheten prioriteras i det pågående förändringsarbetet eftersom inbyggd beredskap från början oftast är den bästa lösningen, både säkerhetsmässigt och kostnadsmässigt.

Hur vill du utveckla arbetet inom området medieberedskap?

– Jag skulle vilja tydliggöra medieberedskap som verksamhetsområde, inklusive prioriterade fokusområden och avgränsningar, för att klargöra området och dess förändringar. Jag tycker också att tiden är inne för en grundlig omvärldsanalys där vi på SPF etablerar fler utländska kontakter för dialog och erfarenhetsutbyte. Jag tror att vi kan dra värdefulla lärdomar av hur andra länder hanterar mediernas beredskap.

Foto: Martin Naucér

Namn: Anna Marklund.

Befattning: Handläggare vid avdelningen för medieberedskap vid Styrelsen för psykologiskt försvar.

Bakgrund: Analytiker vid FOI.

Mona Matsson, sektionschef vid Krisberedskapsmyndigheten:

"Under Gudrun spelade lokalradion en viktig roll"

Beskriv din yrkesväg fram till dagens arbetsuppgifter

Jag har varit anställd på KBM sedan myndigheten bildades 2002, och sedan 2005 innehar jag en chefstjänst på myndigheten. Innan jag kom till KBM arbetade jag på Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) i ca två år. På ÖCB arbetade jag med samma frågor som under min första tid på KBM, dvs. planeringsprocessen och framförallt fördelning av pengar från civila ramen. Arbetet på ÖCB var min första anställning efter avslutade universitetsstudier.

Vilken uppgift har Krisberedskapsmyndigheten (KBM) i krishanteringssystemet?

KBM samordnar arbetet med att utveckla krisberedskapen i det svenska samhället. Tillsammans med kommuner, landsting, myndigheter, näringslivet och organisationer minskar vi samhällets sårbarhet och förbättrar förmågan att hantera kriser.

Hur ser du på mediernas roll i en krissituation i samhället?

Medierna spelar naturligtvis en avgörande roll i olika krissituationer. En kris påverkas av hur den uppfattas och framställs i medierna. Medierna kan också vara till stor hjälp med att förmedla information av allmänintresse i en kris. Under Gudrun spelade t ex lokalradion stor roll i myndigheternas arbete med att få ut information om krishantering till allmänheten.

Foto: Marcus Årskog

Utrustning för satellitkommunikation.

Foto: Martin Nauclér

Namn: Mona Matsson.

Befattning: Sektionschef vid Krisberedskapsmyndigheten.

Bakgrund: Planeringsarbete vid Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB).

Hur ser KBM på samverkan mellan näringslivet och staten?

Privat-offentlig samverkan är arbetssätt eller former och kombinationer av olika arbetssätt och styrs av vad man vill uppnå. Det är vanligen en frivillig överenskommelse mellan en offentlig aktör och ett företag eller fler organisationer. Samverkan syftar exempelvis till att identifiera och initiera åtgärder som kan medverka till att öka säkerheten och minska sårbarheten. Genom samverkan fördelas risker, information, ansvar eller kostnader mellan de involverade aktörerna i arbetet.

Foto: Marcus Åsberg

Synkronisering av teleutrustning (korrekt tid och frekvens).

KBM samlar in och förmedlar information om privat-offentlig samverkan med krishanteringssystemets aktörer. Myndigheten skapar för systemet viktiga kontakter och förmedlar erfarenheter. KBM initierar även sektorsövergripande samarbete och inspirerar till initiativ där erfarenheter från en samhällssektor kan vara av värde för en annan. Myndigheten agerar i vissa fall även ”motor” och föreslår åtgärder för att minska samhällets sårbarhet och höja krishanteringsförmågan.

Det samlade ansvaret för samhällets säkerhet ligger på de offentliga institutionerna. Företag kan inte ta över detta ansvar. Däremot ägs och drivs en allt större del av för samhället viktig verksamhet av företag. Företagen kan därför behöva komplettera och förstärka vissa strukturer och åtgärder på ett sätt som gagnar både samhällets och företagens behov av säkerhet och minskad sårbarhet.

Ett fungerande samhälle är ett gemensamt ansvar. Offentlig sektor är beroende av de tjänster och produkter företagen svarar för. Företagen är vice versa beroende av att samhällets institutioner fungerar, inte minst att kunna handla med varor och tjänster. Företag kan därmed inte alltid minska kommersiella sårbarheter på egen hand. Ibland är de dessutom även beroende av andra aktörers samverkan. För offentlig sektor är samverkan en möjlighet att minska sårbarheter utan att detaljstyra eller reglera kommersiell verksamhet. Genom samverkan uppnås i många fall bättre resultat – en ökad säkerhet – för mindre pengar.

Vilken typ av hjälp kan företag förvänta sig av staten i frågor som rör t.ex. risk- och sårbarhetsstudier och beredskapsinvesteringar?

Det finns inga särskilda medel till detta hos KBM. En samverkansansvarig myndighet kan dock initiera projekt tillsammans med olika privata aktörer på temat krisberedskap och få ekonomiska medel för detta från KBM.

Peter Wallström, biträdande enhetschef vid PTS:

"Aktörerna bakom hoten söker hela tiden nya sårbarheter"

Beskriv din yrkesväg fram till dagens arbetsuppgifter.

– Jag började på Försvarets forskningsanstalt 1994 där jag drev och medverkade i flera projekt och utredningar om IT-relaterade hot, informationskrigföring och skydd av kritiska infrastrukturer. 1999 gick jag över till konsultföretaget Mandator och fortsatte att arbeta inom samma områden. När Post- och telestyrelsen 2002 fick i uppdrag att starta Sveriges IT-incidentcentrum sökte jag mig dit. Jag hade drivit frågan om tillkomsten av denna funktion i flera utredningar och det var nu dags att arbeta i mer operativa sammanhang.

Går det att ta tempen på Internet?

– Nej, det kan man nog inte säga. Sitic försöker få en bild av tillståndet på det ”svenska” internet. Vi har exempelvis ett antal mätpunkter anslutna till ett antal svenska internetoperatörer. Dessa mätpunkter skickar en gång per minut en mindre mängd trafik till alla andra mätpunkter och kontrollerar hur dessa svarar. Mätdata skickas till Sitic där en helhetsbild kan skapas och presenteras bl.a. genom den matris som finns tillgänglig på Sitics webbplats. Vi har också ett distribuerat

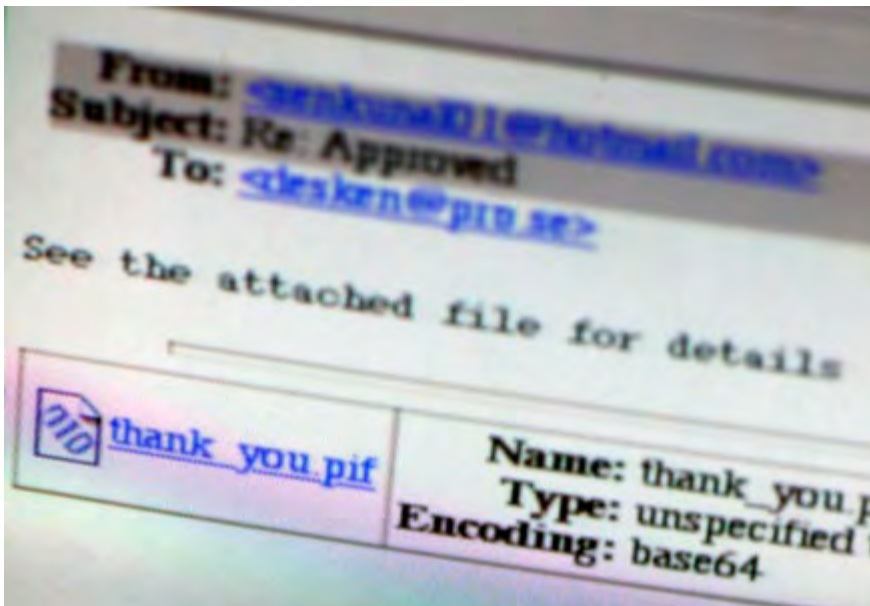

Foto: Scampix/Tobias Röstlund

År 2003 drabbades Sverige av datamasken SobigF som spred sig närmast lavinartat via e-post. Problemen som uppstod drabbade inte bara privatpersoner utan även företag och myndigheter.

Foto: Martin Naudér

Namn: Peter Wallström.

Befattning: Biträdande enhetschef vid Post- och telestyrelsen (PTS).

Bakgrund: Försvarets forskningsanstalt och konsultföretaget Mandator.

intrångsdetekteringssystem som kompletterar Sitics operativa bild av läget genom att från sensorer placerade på olika platser på det ”svenska” internet inhämta information om trafikmönster och begynnande exploatering av sårbarheter. Ett par andra sensorsystem är under utveckling. Vi får också mycket mätinformation från systerorganisationer och andra intressenter.

Vad står Sitic för?

– Sitic står för Sveriges IT-incidentcentrum. Vi etablerades på Post- och telestyrelsen 2003 och vi är en oberoende organisation som stödjer samhället vid hot mot säkerheten. Sitic bedömer och informerar löpande om hot som riskerar att drabba samhällets organisationer. Vi ska enligt regeringsuppdraget snabbt kunna sprida information i samhället om nya problem som kan störa IT-system och lämna information och råd om förebyggande åtgärder. Adressen till vår webbplats är www.sitic.se

Kan privata företag prenumerera på varningar från PTS?

– Den information som vi lämnar om nya problem som kan störa IT-system kallar vi för Särskilda råd. Dessa publiceras på vår webbplats. I de fall det är mycket bråttom att nå ut med informationen så går vi ut med Blixtmeddelande med e-post till en lista med idag ca 500 prenumeranter. Alla kan prenumerera på våra blixtmeddelanden.

Hur ser de framtida it-hoten ut?

– Man får utgå ifrån att aktörerna bakom hoten hela tiden söker nya sårbarheter och då med tillvägagångssätt för att undgå detektering. Nya sårbarheter upptäcks dagligen och dessa blir numera relativt ofta publikt kända innan tillverkarna givits möjlighet till att skriva en programrättning för sårbarheterna. Den enskilda organisationen måste hålla koll på sårbarheter, uppgraderingar och programrättningar för att förvalta ett uppdaterat system. Skadlig kod kan med tiden ändra utseende och signatur och därmed undgå upptäckt av detekteringssystem. Organisationer bör ha detekteringssystem som kan upptäcka och stoppa varianter av skadlig kod genom att exempelvis känna igen avvikande mönster och beteenden.

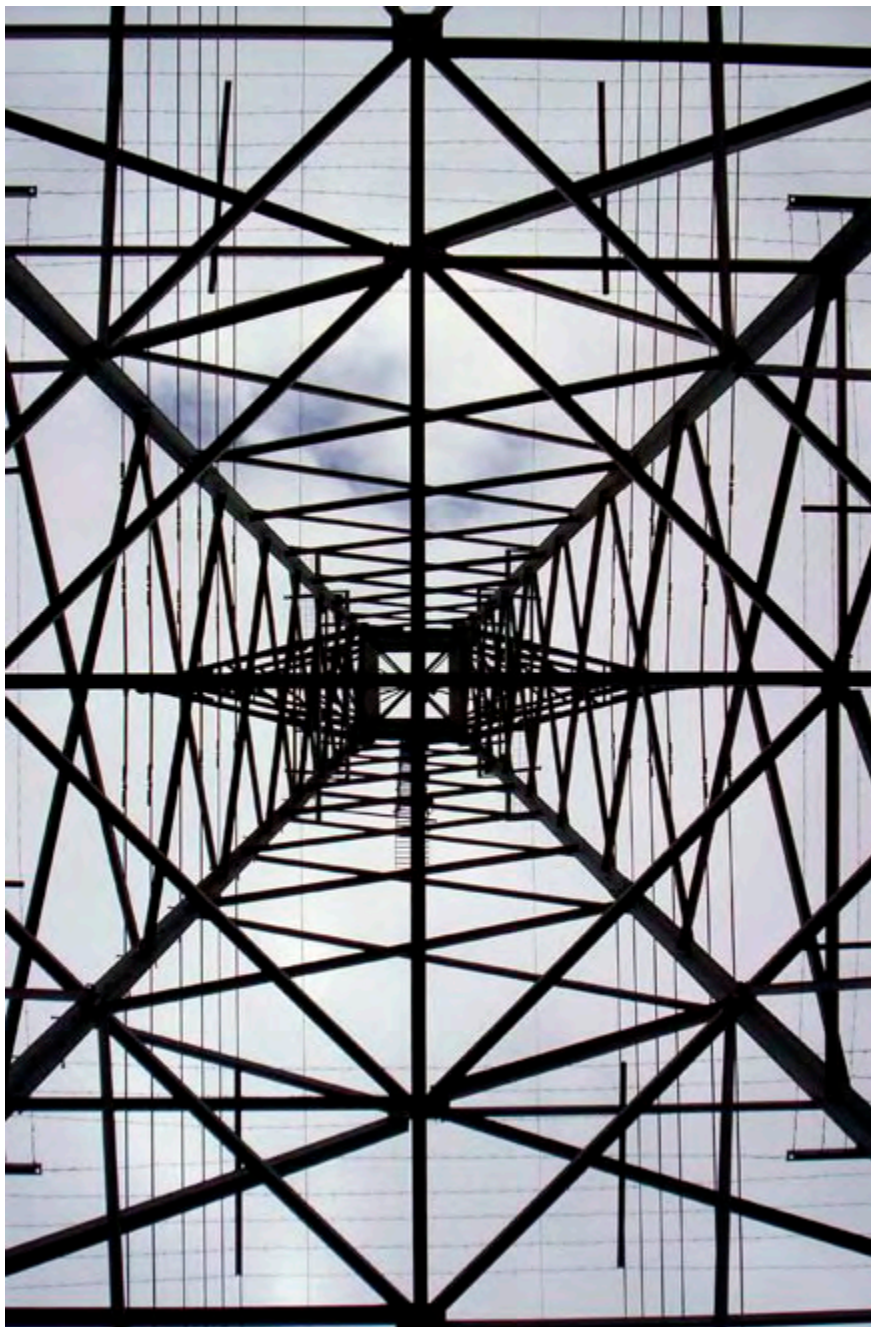

Foto: Claire Burns

Kraftledningsstolpe.

Mats Oscarsson, presschef vid Räddningsverket:

"Bristande information skapar onödig oro"

Beskriv din yrkesväg fram till dagens arbetsuppgifter.

– Efter 17 år som nyhetsjournalist vid Sveriges Radio/TV blev jag informationschef när Räddningsverket startade sin verksamhet i Karlstad 1986. För fem år sedan övergick jag till tjänsten som presschef.

Vad är det för skillnad mellan ett Myndighetsmeddelande och ett Viktigt meddelande till allmänheten (VMA)?

– Ett Myndighetsmeddelande är public serviceföretagen skyldiga att sända enligt de sändningstillstånd som regeringen utfärdat för programbolagen. SR och SVT ska sända meddelanden som är av vikt för allmänheten när en myndighet begär det. Det är programbolagen som själva avgör hur snabbt ett sådant meddelande ska sändas efter en begäran. Myndigheter kan begära att få sända ett meddelande när normal verksamhet inte längre kan bedrivas.

Varnings- och informationssystemet (VMA) har tillkommit för akuta situationer där det kan vara fara för liv. Samhällets räddningsorgan ska snabbare kunna nå allmänheten med varning och information. Om en räddningsledare begär ett varningsmeddelande ska de radioföretag som omfattas av systemet omedelbart bryta pågående programverksamhet för att sända detta meddelande. I TV läggs samtidigt ut en textremsa med information om det inträffade.

Vilka är de viktigaste informationskanalerna – ur ett krisperspektiv – i framtiden?

– Jag tror att etermedierna även i framtiden kommer att vara de viktigaste kanalerna. SMS i mobiltelefonerna kan tjäna som komplement när det systemet kan fungera utan begränsningar. Möjligen kan man också tänka sig att utnyttja när-radians resurser i vissa lägen.

Eftersom radio och TV är så värdefulla är det oerhört viktigt att de båda kanalerna kan leva upp till sitt informationsansvar även om elförsörjningen till exempel skulle störas längre tid än några timmar. Det informationsvacuum som annars kan uppstå är synnerligen svårhanterligt för de myndigheter som ansvarar för information till allmänhet och medier.

Vilka är de viktigaste lärdomarna efter Tsunamikatastrofen och orkanen Gudrun?

– Att information till allmänheten – direkt drabbade, deras anhöriga och alla andra – inte nog kraftigt kan betonas. Bristande information vid varje allvarlig händelse skapar onödig oro hos var och en av oss.

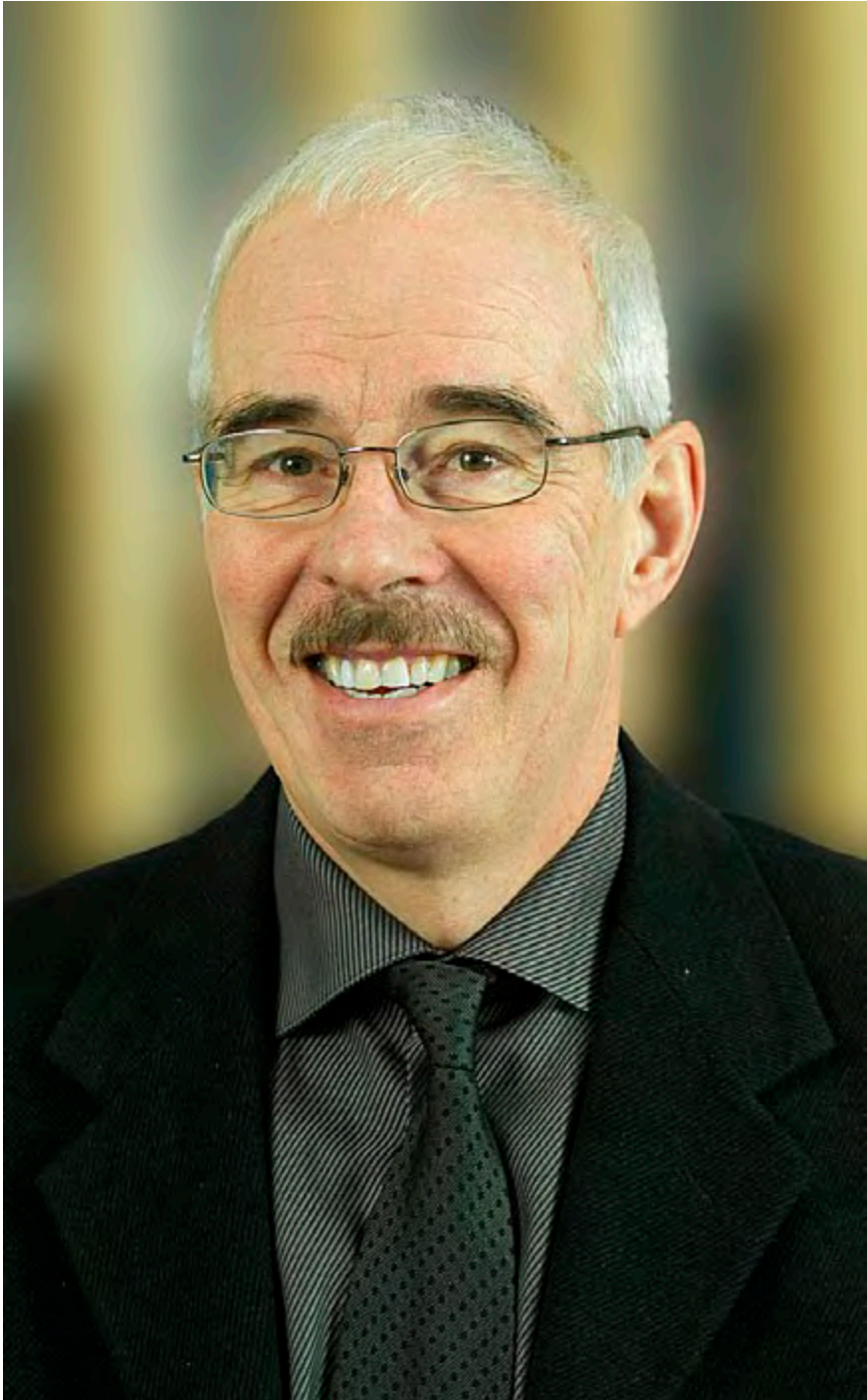

Foto: Martin Naucier

Namn: Mats Oscarsson.
Befattning: Presschef vid Räddningsverket.
Bakgrund: Journalist.

Notiser

Därför är det viktigt med medieberedskap

Därför att en god beredskap är en demokratifråga, först och främst. Alla medborgare har rätt att få sann information vid viktiga händelser, även om man bor i Korpilombolo eller tillhör en invandrad minoritetsgrupp i Malmö.

Vid diskoteksbranden i Göteborg natten mellan den 29 och 30 november 1998 visade det sig att många befolkningsgrupper inte nåddes av viktig information genom de traditionella svenska medierna. Därför undersökte SPF de minoritetsmedier som finns i Sverige och förutsättningarna för dem att arbeta.

Sverige kan idag kallas ett mångetniskt mediesamhälle. Över 15 procent av den totala svenska befolkningen, eller 1,4 miljoner människor, har utländsk bakgrund. För dem finns ca 370 olika minoritetsmedier. Det är tidningar, radio- och tv-program och Internetbaserade elektroniska nyhetssidor på ett 40-tal språk. Inte sällan drivs dessa medier av ideellt arbete.

Överallt – redundansen!

Redundans är ett uttryck man ständigt stöter på när man pratar med säkerhetsfolk. I ordlistan är redundans överflöd eller övertydlighet. Problemet med överflöd är att kommersiella krafter sällan är villiga att betala för överflöd. Men som världen ser ut, med naturkatastrofer och terrorverksamhet, är kommersiella företag allt oftare tvungna att betala för ett visst överflöd, ett slags back up-system, en *redundans*.

Ett modernt samhälle ska vara robust utrustat och det kräver många olika valmöjligheter. Om och när det oväntade inträffar.

Så distribueras televisionen

Det finns fyra sätt att distribuera radio och tv i Sverige idag: i marknät, över satellit, i kabelnät eller över Internet (IP-tv). Marknätet ägs av Teracom och anses vara det minst sårbara distributionsnätet. Public servicebolagen SR, SVT och UR hör till dem som utnyttjar Tercoms nät. Dessa bolag har krav på sig från regeringen att utarbeta beredskapsplaner för verksamheten under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

VMA och "hesa Fredrik"

Informationssystemet VMA (Viktigt meddelande till allmänheten) måste kunna stå till förfogande för att i allvarliga eller akuta situationer nå ut med information och varningar till berörda människor.

I vissa tätorters telefonkataloger talas det om tyfonsignal, eller "hesa Fredrik". När han brölar ihållande i sju sekunder under två minuter (med 14 sekunders mellanrum) kan det handla om ett gasutsläpp, en stor brand eller annan allvarlig olycka i tätorten. Då ska vi gå inomhus och lyssna på radio och tv för ytterligare information.

Den andra varningsmöjligheten är VMA och myndighetsmeddelanden via radio och tv.

Sveriges Radio tar emot VMA-begäran från en räddningsledare eller annan myndighetsperson och vidarebefordrar meddelandet som fax, mail eller sms till medieföretagens redaktioner. VMA läses då upp i sändning eller visas som rullande text i tv-rutan.

Bokens intervjuer har gjorts av journalisten och författaren Hans Wigstrand. Han har utkommit med böcker både om reklamhistoria, Sven-Ingvars och Bröderna Spendrup. Hans Wigstrand är frilans och för närvarande knuten till bl.a. Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarshögskolans tidning Framsyn.

Foto: Martin Naucelér

Efterord

”Om man ska försöka sammanfatta Styrelsens för psykologiskt försvar mångfaceterade verksamhet i några nyckelord så kan dessa vara mångfald, möjligheter och mandat. SPF har i svensk myndighetsvärld ovanligt många viktiga mandat i förhållande till sin storlek. Mångfalden kännetecknas av att det inom SPF ryms så många sinsemellan olika verksamheter: medieberedskapen, totalförsvarsinformationen, rådet för rättsäkerhet och personalvård för totalförsvarspliktiga (med den så kallade rättsfunktionen). Som om inte detta vore nog tas SPF:s kompetens också i bruk för så grannliga informationsuppgifter som M/S Estonias förlisning – och i samverkan med Riksarkivet – uppbyggnad av det omfattande elektroniska arkivet *Estoniasamlingen* samt stöd till drabbade, samverkan med andra aktörer och information om flodvågskatastrofen i Thailand 2004. Opinionsstudierna, som genomförts sedan 1953, är också de alltjämt en vital och efterfrågad del av SPF:s verksamhet. Till detta ska också fogas Överklagandenämndens för totalförsvaret roll. Allt detta utförs av en förhållandevis liten professionell kärna fast anställda med gott stöd av ett omfattande nätverk samt därtill olika konsultinsatser. Mångfalden innebär möjligheter för SPF att hålla en bredd i sin kompetens och därmed en beredskap att ta på sig uppgifter där särskilda erfarenheter krävs. De uppgifter som lagts på SPF har många gånger ställt krav på stort ansvarstagande, diplomati, kreativitet och uthållighet. Den roll som SPF tilldelats av statsmakterna tycker vi är mycket stimulerande. Vi känner detta förtroende och ser det som en viktig inspirationskälla för framtiden.”

Lena Björk

Lena Björk är ledamot i SPF:s styrelse sedan 2003 och myndighetens ordförande sedan 2006. Hon har varit redaktionschef för *Damernas Värld* och *Månadsjournalen*. I sexton år var hon sedan chefredaktör för *ICA-kuriren*. Hon är engagerad i branschorganisationen *Sveriges Tidskrifter* och var dess ledamot i den statliga *Bokpriskommissionen* 2002–2005. Lena Björk är idag knuten till det danska förlaget Egmont.

Foto: Lars Björk

Foto: Martin Nauclet

SPF:s tidigare chefsforskare Göran Stütz var under ett drygt årtionde huvudredaktör för en lång svit av forskningsrapporter vilka vann ett starkt renommé inom medie- och forskningsvärlden.

Publikationer

Beredskapsnämnden och SPF har åstadkommit en imponerande samling publikationer om forskningsresultat. Serien Rapporten löper från 1957. 1964 kompletterades den med serien Meddelanden. Någon klar definition av vad som ska vara en Rapport och vad som ska vara ett Meddelande finns inte och det har ibland diskuterats att slå ihop de två serierna. Som regel redovisar Rapporterna solida forskningsresultat, medan Meddelandena kan vara referat, debattinlägg eller studier kring mer begränsade ämnen.

Förutom Rapporten och Meddelanden har SPF och dess föregångare bl.a. givit ut skrifter som informerar om säkerhetspolitik och totalförvar, utvärderingar av övningar, Per-Axel Landahls historik "Om sanningen skall fram" samt en aktuell handbok i kriskommunikation bestående av korta skrifter i olika ämnen. Rapporten i vissa ämnen som Gulf-kriget, Estonia m.m. har samlats under ett nummer samt i några fall distribuerats samlade i en kassett.

Rapporter

1. Sten Henrysson: *Rapport om en undersökning av olika metoder för att mäta opinionen i samband med folkomröstningen om högertrafik hösten 1955*. 1957.
2. Bo Andersson: *Empiriska studier över motståndsviljan i Sverige I: Preliminära resultat från två attitydundersökningar*. 1957.
3. Bo Andersson: *Empiriska studier över motståndsviljan i Sverige II: Resultat från valundersökningen 1956*. 1957.
4. Bo Andersson & Ola Melén: *Studier över Lazarsfelds tvåstegshypotes: Data från några svenska surveys I*. 1957.
5. Bo Andersson & Ola Melén: *Studier över Lazarsfelds tvåstegshypotes: Data från några svenska surveys II*. 1957.
6. Bo Andersson: *Intervjueffekter vid surveyundersökningar*. 1957.
7. Ola Melén: *Arbetsrapport över beredskapsnämndens opinionsbildnings- och opinionsundersökning i Malmö 1957 och 1958*. 1959.
8. Ola Melén: *Arbetsrapport över beredskapsnämndens opinionsbildnings- och försvarsattitydundersökning i Malmö (etapp III) mars 1959*. 1959.
9. Ola Melén: *Sammanfattning av dito*. 1959.
10. Bo Andersson: *Rapport om beredskapsnämndens undersökning i Malmö, Västerås, Kolsva och Brålanda, I*. 1959.
11. Jörgen Ahlinder: *Arbetsrapport över beredskapsnämndens opinionsbildningsundersökning i Brålanda april 1959*. 1960.
12. Jörgen Ahlinder: *Sammanfattning av dito*. 1960.
13. Bo Andersson: *Rapport om beredskapsnämndens undersökning rörande opinionsbildning m.m. i Malmö i oktober 1959*. 1960.
14. Ola Melén: *Delrapport över beredskapsnämndens opinionsbildnings- och försvarsattitydundersökning i Malmö (etapp IV) i oktober 1959 avseende förändringar i försvarsattityder*. 1960.
15. Ola Melén: *Den politiska opinionsbildningen i Holmsund*. 1960.
16. Ola Melén: *Rapport över beredskapsnämndens undersökningar av "försvarsviljan" i Malmö och Holmsund under våren 1960*. 1961.
17. Ola Melén: *Tidningsvanor, tidskriftsläsning och politiskt beteende. Rapport över en intervjuundersökning i Malmö våren 1960*. 1961.
18. Ola Melén: *Facklig organisation, personlig påverkan och opinion*. 1961.
19. Ola Melén: *Opinionsbildning. Strukturella och funktionella drag i kommunikationsprocessen*. 1962.
20. Ola Melén: *Personlig påverkan och turism*. 1962.
21. *Tabeller till en opinionsbildningsstudie i Malmö på hösten 1960 baserad på en upplysningskampanj om "Skåne och sjustatsmarknaden"*. 1962.
22. Ronney Henningsson: *Rapport över BN:s intervjuundersökning för Svenska Röda Korset. Göteborg och Malmö mars-april 1962*. 1962.
23. Ronney Henningsson: *Rapport över BN:s intervjuundersökning för Svenska Röda Korset. Malmö mars-april 1962*. 1962.
24. Ronney Henningsson: *Arbetsrapport över dito*. 1962.
25. Ola Melén: *Aktuell opinionsbildningsforskning*. 1962.
26. Erland Jonsson: *Wennerströmaffären och försvarsvilja*. 1965.

27. Nils Johansson & Lennart Nilsson: *Konkurrens och innehåll*. 1965.
28. Kurt Törnqvist: *Försvarsvilja och bedömning av krigsrisker*. 1966.
29. Kurt Törnqvist & Sven Ove Johansson & Jan Hallin & Lennart Steen: *Allmänheten och civilförsvaret*. 1966.
30. Gun Tänneryd: *Psykologiskt försvar i skolundervisningen*. 1966.
31. Stig Thorén: *Studier i förmedling av utrikestelegram*. 1966.
32. Kurt Törnqvist: *Försvarsviljan hösten 1966*. 1967.
33. Lennart Pettersson & Kurt Törnqvist & Anders Franchell: *Rapport från en studieresa till Berlin, Bonn, Bryssel och Haag*. 1967.
34. Stig Thorén: *Utrikestelegram som icke sprids*. 1967.
35. Kurt Törnqvist: *Försvarsdebatt och försvarsvilja våren 1967*. 1967.
36. Peeter-Jaan Kask: *Mr Gates och urvalet av utrikestelegram*. 1967.
37. Kurt Törnqvist: *Försvarsvilja och försvarskostnader hösten 1967*. 1967.
38. Christian Andersson: *Svensken och u-landshjälpen*. 1968.
39. Gunnar Nordenstam: *Den sino-sovjetiska konflikten: ideologifaktorn*. 1968.
40. Kurt Törnqvist: *Försvarsattityder och försvarskunskaper hösten 1968*. 1968.
41. Kurt Törnqvist: *Inställning till hushållslagring*. 1969.
42. Kurt Törnqvist: *Svenskarna och omvärlden*. 1969.
43. Dag Szepanski: *Utrikestelegram i svensk dagspress*. 1969.
44. I Sundvik & L Bolander & KG Brandberg & G Olsson & I Engman: *Motståndet i Tjeckoslovakien*. 1969.
45. Anders Broström: *Urval av utrikestelegram*. 1969.
46. Kurt Törnqvist: *Försvarsvilja och försvarsattityder hösten 1969*. 1969.
47. Kurt Törnqvist: *Attityder till några internationella problem och massmedier*. 1970.
48. Robin Cheesman: *Egypt and Israel in European Elite Press*. 1970.
49. Karl Marosi: *Tvästegshypotesen och utrikespolitiska händelser*. 1970.
50. Stig Thorén: *An American Election Campaign in Swedish Dailies*. 1971.
51. Karl Erik Rosengren: *Diffusion of News*. 1971.
52. Kurt Törnqvist: *Försvarsattityder hos vuxna vintern 1971*. 1971.
53. Birgitta Nyström & Gunilla Törnqvist: *Avgången bland lottor*. 1971.
54. Thor Norström: *Urval och publiceringsgrad*. 1971.
55. Stig Thorén: *Mr Gates i arbete*. 1971.
56. Kurt Törnqvist: *Försvarsattityder hos ungdom våren 1971*. 1971.
57. Stig Thorén: *The News Cycle*. 1972.
58. Jürgen Hartmann & Britt Jenner: *Studenter och försvar*. 1973.
59. Kurt Törnqvist: *Folket och försvaret*. 1973.
60. Gun Munch af Rosenschöld: *Försvarsmotivation – försvarsdisposition*. 1973.
61. Harald Swedner & Kurt Törnqvist & Göran Arnman & Anders Rehle: *Samhället, invandrarna och försvaret*. 1974.
62. Kurt Törnqvist: *Samhälle och försvar*. 1974.
63. Kurt Törnqvist: *Förtroendet till massmedierna*. 1974.
64. Kurt Törnqvist: *Svenskarna och konflikten i Mellersta Östern*. 1974.
65. Karl Erik Rosengren & Peter Arvidsson & Dahn Sturesson: *Katastrofen i Barsebäck. Del I*. 1974.
66. Karl Erik Rosengren & Peter Arvidsson & Dahn Sturesson: *Dito, del II, bilagor*. 1974.
67. Björn Modeér: *Definitioner av begreppet försvarsvilja*. 1974.
68. Göran Hermerén: *Mätning av försvarsviljan*. 1974.
69. Kurt Törnqvist: *Angrepp, försvar, samhälle*. 1974.

70. Kurt Törnqvist: *Försvarsvilja och närbesläktade begrepp*. 1975.
71. Kurt Törnqvist: *Svenskarna och försvaret*. 1975.
72. Kurt Törnqvist: *Svenskarna och världen*. 1976.
73. Åke Magnusson: *Sydafrikas röst*. 1976.
74. Lennart Weibull: *Samhällsorientering och masskommunikation*. 1976.
75. Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors: *Ungdom och försvar*. 1976.
76. Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors: *Ungdom och samhälle*. 1976.
77. Kurt Törnqvist: *Försvar och samhälle*. 1976.
78. Kurt Törnqvist: *Utvecklingen av psykologisk krigföring*. 1977.
79. Kurt Törnqvist: *Kvinnor i försvaret*. 1977.
80. Kurt Törnqvist & Kai Kronvall: *Massmedieforskning vid beredskapsnämnden*. 1977.
81. Peter Arvidsson: *Trovärdighet hos massmedier*. 1977.
82. Kurt Törnqvist: *Attityder till försvar och samhälle*. 1977.
83. Kurt Törnqvist: *Kunskaper om totalförsvaret*. 1978.
84. Kurt Törnqvist & Lennart Pragsten: *Opinion 77*. 1978.
85. Cheryl Doten: *American News in Swedish Newspapers*. 1978.
86. Bengt Lundell: *Fallet BT Kemi i Teckomatorp*. 1978.
87. Göran Hermerén: *Objektivitetsbrister*. 1978.
88. Claes Lundgren: *Tuve-raset i lokalradion*. 1978.
89. Göte Hansson & Carina Nilsson:
Samhällsinformativa meddelanden i etermedier vid kriser. 1978.
90. Göran Hermerén: *Trovärdighetsbrister*. 1978.
91. Kent Asp: *Kungstorgssockupationen i Göteborg*. 1978.
92. Kurt Törnqvist: *Opinion 78*. 1978.
93. Anders Wikman: *Mätning av opinioner*. 1979.
94. Rutger Lindahl: *Internationella radiosändningar som propagandainstrument*. 1979.
95. Harald Swedner: *Vinden som blåste förbi*. 1979.
96. Kurt Törnqvist: *Ungdom och säkerhetspolitik*. 1979.
97. Kurt Törnqvist: *Opinion 79*. 1979.
98. Bertil Flodin: *Radio Malmöhus och snöstormen*. 1980.
99. Gertie Elsässer: *Försvarsattityder och framtidstro*. 1980.
100. Kurt Törnqvist: *Psykologisk krigföring inför 1990-talet*. 1980.
101. Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf: *Forskning vid beredskapsnämnden*. 1980.
102. Kurt Törnqvist: *Attityder till internationella förhållanden och försvar*. 1980.
103. Peter Arvidsson: *Trovärdighet och förtroende, tillförlitlighet och tillit*. 1980.
104. Lennart Jung: *Ungdomens attityder till försvaret 1965–1979*. 1980.
105. Jan Erik Nordlund: *Massmedier, samhälle och försvar*. 1980.
106. Kurt Törnqvist: *Opinion 80*. 1980.
107. Torsten Österman: *Förtroendet för politiker*. 1981.
108. Kurt Törnqvist: *Attityder till samhälle, omvärld och försvar*. 1981.
109. Peter Arvidsson: *Tror vi på våra massmedier?* 1981.
110. Kurt Törnqvist: *Den sovjetiska ubåten och svensk opinion*. 1981.
111. Kurt Törnqvist: *Opinion 81*. 1981.
112. Kate Batz & Jonas Broström & Aleksander Kwiatkowski:
Film, samhälle och propaganda. 1981.
113. Rolf Hedquist: *Att påverka med språk*. 1982.
114. Kurt Törnqvist: *Attityder till samhälle, säkerhet och försvar*. 1982.

115. Rolf Hedquist: *Analyser av radiosändningar*. 1982.
116. Kurt Törnqvist: *Opinion 82*. 1982.
117. Håkan Hvitfelt: *Propagandametoder*. 1983.
118. Kurt Törnqvist: *Ubåtshotet och svensk opinion. En opinionsundersökning i maj 1983*. 1983.
119. Klas Borell: *Försvarsvilja*. 1983.
120. Karl Erik Gustafsson: *Nya mediers användbarhet för krisinformation*. 1983.
121. Kurt Törnqvist: *Opinion 83*. 1983.
122. Kurt Törnqvist: *Invandrares attityder till samhälle och försvar*. 1984.
123. Kurt Törnqvist: *Informationen vid det stora strömavbrottet. En studie av nyhetsspridning i en krissituation*. 1984.
124. Kurt Törnqvist: *Ubåtsjakten i Karlskrona och svensk opinion. En opinionsundersökning i mars 1984*. 1984.
125. Örjan Hultåker: *Massmediernas roll vid det stora strömavbrottet*. 1984.
126. Sverker Syrén: *Hur lantbrukare drabbades vid det stora strömavbrottet*. 1984.
127. Hans Furustig & Bertil Rolf: *Att bedöma information*. 1984.
128. Kurt Törnqvist: *Opinion 84*. 1984.
129. Folke Johansson: *Ubåtsjakten i Karlskrona våren 1984*. 1984.
130. Örjan Hultåker & Sverker Syrén: *De lokala eldistributörernas kontakter med allmänhet och lokalradio vid det stora strömavbrottet*. 1985.
131. Håkan Hvitfelt: *På första sidan*. 1985.
132. Kurt Törnqvist: *Opinion 85*. 1985.
133. Gert Z Norström: *Påverkan genom bilder*. 1986.
134. Lennart Weibull: *Nyhetsspridningen vid mordet på Olof Palme*. 1986.
135. Håkan Hvitfelt: *Difteri i pressen. En analys av nyhetsbevakningen och informationen om difterismitta i Göteborg*. 1986.
136. Göran Stütz: *Opinion 86*. 1986.
137. Erik Amnå & Stig Arne Nohrstedt: *Att administrera det oförutsedda. Om samspelet mellan svenska myndigheter, media och medborgare i samband med Tjernobyl-katastrofen 1986*. 1987.
138. Stig Arne Nohrstedt & Kerstin Lekare: *Att rapportera det oförutsedda. En studie av lokaltidningarnas Tjernobyl-nyheter i Uppsala och Gävleborgs län under maj och juni 1986*. 1987.
139. Monica Engholm: *När det oförutsedda blev sant. En studie av fyra lokaltidningars rapportering efter Tjernobyl 12–24 maj 1986*. 1987.
140. Thomas Anderberg: *Att värdera det oförutsedda. En bedömning av ledarartiklar om Tjernobyl-syndromet sådant det tedde sig i nedfallscentrum våren 1986*. 1987.
141. Roland Nordlund: *"Ovanligt hög lokal radioaktivitet". En studie av Radio Upplands Tjernobyl-bevakning den 29 april–30 juni 1986*. 1987.
142. Jörgen Westerståhl & Folke Johansson: *Tjernobylnedfallet och myndighetsbeskeden. En studie av myndighetsinformation i lokala etermedier den 28 april–15 juni 1986*. 1987.
143. Göran Stütz: *Att informera om det osynliga. En studie med anledning av broschyren "Efter Tjernobyl"*. 1987.
144. Claes Lundgren: *Tjernobylolyckan i Moskvas belysning. En studie av sovjetisk information till svensk publik*. 1987.
145. Gertie Elsässer: *Försvarsvilja och framtidstro*. 1987.
146. Göran Stütz: *Opinion 87. En opinionsundersökning om svenska folkets inställning till några samhälls- och försvarsfrågor hösten 1987*. 1987.

147. Håkan Hvitfelt: *Nyheter i krig*. 1988.
148. Gunnar Sjöstedt: *Desinformation, vilseledning och nationell säkerhet. En problembeskrivning*. 1988.
149. Göran Stütz: *Åsikt 88. En undersökning bland ungdomar om inställningen till några samhälls- och försvarsfrågor våren/sommaren 1988*. 1988.
150. Göran Stütz: *Opinion 88. En opinionsundersökning hösten 1988*. 1988.
151. Stig Arne Nohrstedt & Dan-Erik Sahlberg: "Något har hänt"
Ryktet om en sovjetisk kärnkraftsolycka 3 februari 1988. 1989.
152. Fredrik Miegel: *Försvarsvilja på individnivå. En inledande intervjuundersökning juni 1989*. 1989.
153. Arni Sverrisson: *Försvarsvilja, opinionsklimat och massmedier – en explorativ undersökning*. 1989.
154. Göran Stütz: *Opinion 89. Svenskarnas inställning till samhälle, omvärld och försvar hösten 1989*. 1989.
155. Göran Stütz: *Svenskarna i den internationella förändringens tid. Allmänhetens inställning till samhälle, omvärld och försvar under de tre första månaderna 1990*. 1990.
156. Peter Arvidsson: *Opinion 90. Svenskarnas inställning till samhälle, omvärld och försvar hösten 1990*. 1990.
157. *Opinion 91. En opinionsundersökning hösten 1991 kring samhälle, omvärld och försvar*. 1991.
158. *Bilden av ett krig 1*: Roland Nordlund (redaktör): *Svenskarna, medierna och Gulfkriget*, Kurt Johannesson: *Kriget som en saga*, Gert Z Nordström: *Krigsutbrottet och de svenska massmedierna*, Catharina Kisch & Claes Lundgren: *Gulven och Baltikum*, Johan Bobert: *Att redovisa källor*, Stig Arne Nohrstedt: *Utanför poolerna*, Göran Stütz: *Svenskarna och medierna. Bilden av ett krig 2: Gulfkriget – ett mediedrama i två akter*. Håkan Hvitfelt & Karin Mattsson: *En analys av rapporteringen i svenska nyhetsmedier. Bilden av ett krig 3: Hopp och fruktan*. Stig Hadenius & Elisabeth Stúr: *Om prognoser i några svenska medier under Irakkonflikten*. 1992.
159. Gunnar Sjöstedt: *Som en saga... Lögnen som maktmedel. Sårbarhetsproblem och motåtgärder*. 1992.
160. Göran Stütz: *Opinion 92. Svenskarnas inställning till samhälle, omvärld och försvar hösten 1992*. 1992.
161. Bitte Alling-Ode & Eino Tubin: *Falska kort? Bilden i dataåldern*. 1993.
162. Stig Hadenius: *Regementsdöden i medierna*. 1993.
163. *Kriskommunikation 1*: Stig Arne Nohrstedt & Admassu Tassew: *Communication and Crisis – An inventory of Current Research. Kriskommunikation 2*: Bertil Flodin: *Myndigheters kriskommunikation – En kunskapsöversikt. Kriskommunikation 3*: Gunilla Jarlbro: *Kriskommunikation ur ett medborgarperspektiv – En kunskapsöversikt. Kriskommunikation 4*: Stig Arne Nohrstedt & Roland Nordlund: *Medier i kris – En forskningsöversikt över mediernas roll vid kriser*. 1993.
164. Marjan Malešič: *The Role of Mass Media in the Serbian-Croatian Conflict*. 1993.
165. Göran Stütz: *Opinion 93. Svenskarnas syn på samhället, omvärlden och försvaret hösten 1993*. 1993.
166. Göran Stütz: *Opinion 94. En opinionsundersökning hösten 1994*. 1994.
167. Göran Stütz: *Opinion 95. Svenskarnas inställning till samhälle, omvärld och försvar*. 1995.

168. *Estonia – ett forskningsprojekt. Del 1:* Larsåke Larsson & Stig Arne Nohrstedt: *Det ser verkligen illa ut. Del 2:* Pentti Raittila: *Mediernas Estonia. Del 3:* Lowe Hedman & Kjell Nowak & Stig Hadenius: *Estonia i nyheterna. Del 4:* Gert Z Nordström & Britt-Marie Kühlhorn & Turid Marthinsen: *Bilden av en katastrof. Del 5:* Marju Lauristin & Peeter Vihalemm m.fl.: *"Estonia" – The Disaster in Estonian Media. Del 6:* Peter Hillve & Lennart Weibull: *Estoniakatastrofen, massmedierna och allmänheten. Del 7:* Andrus Saar & Göran Stütz & Eino Tubin: *När nyheten nådde Estland.* 1996.
169. *EU-kampanjen – ett forskningsprojekt. Del 1:* Gunilla Jarlbro & Lars Palm: *EU-kampanjernas anatomi. Del 2:* Bertil Flodin & Mia Holmgren: *Biblioteken och folkomröstningen om EU. Del 3:* Göran Palm: *Mellan ideal och verklighet. Del 4:* Rolf Hedquist & Jan Svensson: *Den problematiska informationen. Del 5:* Bengt-Göran Martinsson & Roger Sälsjö: *Bilder av EU. Del 6:* Lennart Sjöberg: *Riskuppfattning och inställning till svenskt medlemskap i EU.* 1996.
170. Göran Stütz: *Opinion 96. Svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret.* 1996.
171. Börje Ahlström: *Morden i Falun.* 1997.
172. Lennart Sjöberg: *Valet till EU-parlamentet 1995.* 1997.
173. Rapport nr 173. (Se anmärkning sid 92)
174. Marjan Malešič: *Propaganda in War.* 1997.
175. *Hallandsåsprojektet. Del 1:* Helena Sandberg & Åsa Thelander: *Miljöhot och medborgaroro. Del 2:* Peter Arvidson: *Åsjävln biter tillbaka. Del 3:* Lars Palm: *Hallandsåstunneln som tvistefråga, kris och förtroendeproblem. Del 4:* Peter Dahlgren, Gunilla Carlsson, Lars Uhlin: *Mediernas bevakning av händelserna vid Hallandsåsen hösten 1997.* 1998.
176. Gert Z Nordström, Anders Åstrand: *Från löpsedel till webb. En studie av den iscensatta nyheten i papperstidningen.* 1999.
177. Göran Leth & Torsten Thurén: *Källkritik för Internet.* 2000.
178. Marina Ghersetti & Håkan Hvitfelt: *Slutet på sagan. Prinsessan Dianas död i press, radio och tv.* 2000.
179. Larsåke Larsson & Stig Arne Nohrstedt (Red.): *Göteborgsbranden 1988. En studie om kommunikation, rykten och förtroende.* 2000.
180. Rune Pettersson: *Trovärdiga bilder.* 2001.
181. Rune Pettersson: *Bildmanipulering.* 2001.
182. Rolf Hedquist: *Trovärdighet – en förutsättning för förtroende.* 2002.
183. Gunnar Sjöstedt & Paula Stenström: *Vilseledning på Internet – en analysansats.* 2002.
184. Gert Z Nordström: *Terrorkriget i kvällspressen.* 2002.
185. Göran Leth & Torsten Thurén: *Revolutionen i Belgrad 2000. Fakta och förklaringar i några svenska medier.* 2002.
186. Lars Nord & Jesper Strömbäck: *Tio dagar som skakade världen. En studie av mediernas beskrivningar av terrorattackerna i USA och kriget i Afghanistan hösten 2001.* 2002.
187. Kjell Granström (red.): *Göteborgskravallerna.* 2002.
188. Larsåke Larsson: *11 september. Svenska myndigheters kommunikation vid terrorattentaten i USA 2001.* 2002.
189. Michael Nydén: *24-timmarshotet.* 2002.
190. Stig Arne Nohrstedt & Birgitta Höjjer & Rune Ottosen: *Kosovokonflikten, medierna och medlidandet.* 2002.
191. Kristina Riegert: *Kampen om det kommunikativa rummet.* 2002.

Meddelanden

1. Paul B Sheatsley & Jacob J Feldman & Thomas J Banta & Bradley S Greenberg: *Information kring mordet på Kennedy. Översättning och bearbetning av tre artiklar ur Public Opinion Quarterly av Kurt Törnqvist.* 1964.
2. Paul & John & Laulich Jerom: *Attityder till försvar och nedrustning i Kanada. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1964.
3. Harold Mendelsohn: *Att lyssna till radio. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1964.
4. *Urvalet av tidningsnyheter. Ur antologin People, Society and Mass Communication. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1964.
5. *Kubakrisen och studenterna. Studie gjord vid Institute of Social Research, University of Michigan. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1964.
6. *När kriget börjar. Brittiska hemmafrontens reaktioner vid krigsutbrottet. En engelsk studie, översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1965.
7. Peter Parrett: *Psykologisk krigföring i u-länder. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1966.
8. Herbert E Krugman: *Effekten av televisionsreklam: Inläring utan engagemang. Översättning och bearbetning Gun Tänneryd.* 1966.
9. Johann Ellinger & Oskar Reck: *Det psykologiska försvaret i Schweiz. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1966.
10. Anton Leeb & Otto Timp m.fl.: *Det psykologiska försvaret i Österrike. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1966.
11. Aryeh L Unger: *Opinionsrapportering inom det nazistiska partiet. Översättning och bearbetning Jan Olof Höök.* 1966.
12. Jaako Valtanen: *Det psykologiska försvaret i Finland. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1966.
13. Verling C Trol Dahl: *Tvästegshypotesen modifierad. Översättning och bearbetning Gun Munch af Rosenschöld & Kurt Törnqvist.* 1967.
14. *Sovjet och arabländerna. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Åke Spetz.* 1967.
15. William C Rogers & Barbara Stuhler & Donald Koenig: *Experternas och allmänhetens åsikter om utrikespolitik. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Åke Spetz.* 1967.
16. Paul Snider: *På återbesök hos Mr Gates. Översättning och bearbetning Åke Spetz.* 1967.
17. Gayle Durham Hollander: *Nya tendenser i sovjetisk nyhetsförmedling i radio och TV. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Åke Spetz.* 1968.
18. Örjan E Hultåker: *Värnpliktsbluffen i FIB-Aktuellt. Bearbetning Kurt Törnqvist.* 1968.
19. Raino Vehmas: *Psykologiskt försvar – självständighet, neutralitet, demokrati i Finland.* 1968.
20. Susanne Ödman: *Trovärdigheten hos Radio Sweden. Bearbetning Kurt Törnqvist & Åke Spetz.* 1968.
21. Kurt Törnqvist: *Förteckning över bokbeståndet i beredskapsnämndens bibliotek.* 1968.
22. Gertie Elsässer & Eva Stina Bengtsson: *Studenter, politik och försvar. Bearbetning Åke Spetz.* 1968.
23. Peter Cassel: *En studie i trovärdighet. Bearbetning Åke Spetz.* 1968.
24. Allen H Barton: *Studenterna vid Columbia-universitetet. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Christer Palmborg.* 1969.

25. Herman Schmid: *Fredsforskning på avvägar. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Christer Palmborg.* 1969.
26. Kurt Törnqvist: *Beredskapsnämndens forskningsverksamhet under femårsperioden 1964–1969.* 1969.
27. Harvey K Jacobson: *Trovärdighet hos olika massmedier. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Christer Palmborg.* 1969.
28. Christer Palmborg: *Den sino-sovjetiska konflikten efter 1966.* 1969.
29. Serena Wade & Wilbur Schram & John P Robinson: *Massmedier, information och fritid. Översättning och bearbetning Christer Palmborg.* 1969.
30. Ralph L Lowenstein: *Militär pressensur i Israel. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Christer Palmborg.* 1969.
31. Abraham Z Bass: *Skapar APN, den icke-officiella sovjetiska nyhetsbyrån, ett nytt mönster? Översättning och bearbetning Jan Lindbergson.* 1969.
32. Irving L Allen: *Sociala relationer och tvåstegshypotesen: Ett försvar för traditionen. Översättning och bearbetning Jan Lindbergson.* 1970.
33. Abraham Z Bass: *Utveckling av "gatekeeper"-begreppet: En studie vid FN:s radiotjänst. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist.* 1970.
34. Lennart Pettersson: *Det psykologiska försvaret 1984.* 1970.
35. Jan Lindbergson: *Motståndanda, motståndsvilja och försvarsvilja.* 1970.
36. Pekka Suvanto: *Det psykologiska försvarets utveckling i Finland. Översättning av artikel i Helsingin Sanomat nov. 1969.* 1970.
37. Karl Erik Rosengren: *Från media till individ.* 1970.
38. Tapio Varis: *Lyssnandet på utländska radiostationer i Finland. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Thor Norström.* 1970.
39. Dieter Portner: *Ryktet i psykologisk krigföring. Översättning John Landälv.* 1971.
40. Gloria Emerson: *Flygblad i miljarder använda av USA i kriget i Indokina. Översättning Kjell Aggefors.* 1971.
41. Kurt Törnqvist: *Kongressbeslutet i Kalmar.* 1971.
42. Karl Erik Rosengren: *Nyhets-spridning.* 1971.
43. Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors: *EEC-utspelet i utländsk press. En studie av den utländska publiciteten kring Sveriges EEC-utspel i mars 1971.* 1972.
44. Kenneth Starck: *Trovärdigheten hos massmedier i Finland. Översättning och bearbetning Thor Norström.* 1972.
45. Lloyd R Bostian: *Tvästegshypotesens utveckling. Översättning Thor Norström.* 1972.
46. Don D Smith: *Några effekter av Radio Moskvas sändningar på Nordamerika. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors.* 1972.
47. Kurt Törnqvist: *Beredskapsnämndens forskning och dokumentation 1964–72. En översikt.* 1972.
48. *Vapenvägrare i några europeiska länder. Översättning ur Mitteilungen Volk und Verteidigung 1972 av Kjell Aggefors.* 1972.
49. Thor Norström: *Information, trovärdighet och effekt.* 1972.
50. Göran Nylöf: *Utställningen Sköna Stund. Bearbetning Kurt Törnqvist.* 1972.
51. *Kommunistländernas utåtriktade propaganda. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors.* 1972.
52. Charles Andras: *Warszawapakten och Europas säkerhet 1972. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors.* 1972.
53. Kjell Aggefors: *Böcker i beredskapsnämndens bibliotek.* 1972.

54. Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors: *Elavbrottet i Härnösand. En pressöversikt*. 1973.
55. Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors: *Den sino-sovjetiska konflikten i Afrika*. 1973.
56. *Den tionde världsongdomsfestivalen i Östberlin. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1973.
57. J Sokol: *Fredlig samexistens och ideologisk subversion. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1973.
58. *Radiosändningar till utlandet från Polen, Ungern och Rumänien. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1973.
59. Arthur L Smith Jr.: *Livet i krigets Tyskland: Överste Ohlendorfs opinionsrapportering. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1973.
60. Ronald I Rubin: *Israels program för information till utlandet. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1973.
61. Kurt Törnqvist (red.): *Nyhetsförmedling, presstjänst och mänskligt beteende under kriget i Mellersta Östern i oktober 1973. En samling tidningsartiklar av svenska journalister och krigskorrespondenter*. 1973.
62. Kurt Törnqvist: *Massmedierna och polisen vid bankdramat på Norrmalmstorg. En granskning*. 1974.
63. Roger Bernow & Lars Carpelan & Anders Wikman, Torsten Österman: *Almarna i Kungsträdgården. Ett referat av Kurt Törnqvist*. 1974.
64. *Kampen om radiolyssnarna. Översättning och redigering av artikel i The Economist 1974 av Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1974.
65. Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors: *Propaganda, psykologisk krigföring och psykologiskt försvar. En litteraturförteckning*. 1974.
66. Norman Milgram: *Psykologisk stress i krig. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1975.
67. *Definitioner och mätning av försvarsviljan. Kortfattat referat från BN:s forskningssymposium i Västerås april 1975*. 1975.
68. *USA:s militära åtaganden. Artikel i Gallup Opinion Index, översatt och redigerad av Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1975.
69. Dina N Goren, Akiba A Cohen, Dan Caspi: *Nyhetsrapportering om Yom-Kippur-kriget från Israel. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Kjell Aggefors*. 1976.
70. Kurt Törnqvist: *Opinionsmätning i krig. Rapport från ett studiebesök i Israel*. 1976.
71. Tsiyona Peled & Elihu Katz: *Massmediernas funktion i krig. Den israeliska hemmafronten i oktober 1973. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Kai Kronvall*. 1977.
72. George H Gallup: *Människors behov och behovstillfredsställelse. En världsomfattande opinionsundersökning. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Lennart Pragsten*. 1977.
73. Kazuto Kojima: *Opinionsutveckling i Japan. Refererat och redigerat av Kurt Törnqvist & Lennart Pragsten*. 1978.
74. Anna-Stina Gyllencreutz: *Stress under extrema förhållanden. Redigering Kurt Törnqvist*. 1978.
75. Kjell Olov Mathisen: *Massmediernas roll i opinionsbildningen. Referat Lennart Pragsten*. 1978.
76. Hannu Uusitalo: *Finska attityder till utrikespolitik och försvar. Referat och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf*. 1978.
77. Hirsh Goodman: *Känslan för censur. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf*. 1978.

78. Georgette Wang: *Informationsnytta som prediktor för tidningsläsning. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1978.
79. Raymond S H Lee: *Trovärdighet hos TV- och tidningsnyheter. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1979.
80. Ralf Zoll: *Allmän opinion och säkerhetspolitik – västtyska erfarenheter. Referat av Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1979.
81. Paul Lendvai: *Tung luft i etern: Frekvensernas krig. Översättning Kurt Törnqvist & Tove Eriksson.* 1979.
82. Irving E Fang: *Psykologisk krigföring mellan Kina och Taiwan. Översättning Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1979.
83. Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf: *Pressen om snöstormen. En granskning av pressens nyhetsförmedling om snöstormen i Skåne under nyårshelgen 1978/79.* 1979.
84. Elisabeth Nolle-Neumann: *Den allmänna opinionen omvärderad. Översättning och bearbetning Kurt Törnqvist & Tove Eriksson.* 1980.
85. Eugene F Shaw: *Dagordningsfunktionen och masskommunikationsteori. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1980.
86. Mauritz Sundt-Mortensen: *Propaganda – information – massmedier. Referat Ingemar Staaf.* 1980.
87. William R Elliot & William J Schenck-Hamlin: *Film, politik och press: Effekten av filmen "Alla presidentens män", Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1980.
88. Shoshana Bryen: *Amerikanerna och Vietnamkriget. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1980.
89. Kurt Törnqvist: *Women and defense in Sweden.* 1980.
90. Michael A Milburn: *Effekten av massmediekampanjer. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Ingemar Staaf.* 1981.
91. Ronald Mulder: *Trovärdighet hos massmedier. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Jan Skoglund.* 1981.
92. David L Paletz & Jonathan Y Short & Helen Baker & Barbara Cookman Campbell & Richard J Cooper & Rochell M Oeslander: *Opinionsundersökningar i massmedier. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Jan Skoglund.* 1981.
93. Jan Skoglund: *Systematisk förteckning över böcker i Beredskapsnämndens bibliotek.* 1981.
94. Maxwell E McCombs & Richard R Cole & Robert L Stevenson & Donald L Shaw: *Precisionsjournalistik: en framväxande teori om och teknik för nyhetsrapportering. Översättning och redigering Kurt Törnqvist & Jan Skoglund.* 1981.
95. Per-Axel Landahl: *Beredskapsnämnden och ubåten.* 1982.
96. Jan Svensson: *Forskningsinformation och begriplighet.* 1982.
97. Håkan Hvitfelt: *Nyhetsvärdering och vetenskapsjournalistik.* 1982.
98. Jan Skoglund: *Sant och snabbt? En studie av nyhetsförmedlingen från striderna om Sydgeorgien och Falklandsöarna/Maldiverna.* 1982.
99. Rutger Lindahl & Claes Lundgren: *Ett gåtfullt oidentifierat undervattensobjekt. Moskvaradions syn på ubåtsjakten i Stockholms skärgård.* 1982.
100. Robert G Picard: *Government subsidies and newspaper marketing in two Swedish cities, 1965–1978. Referat av Kurt Törnqvist & Jan Skoglund under rubriken Effekter av presstödet (1983).*
101. Kurt Törnqvist & Anna-Karin Edberg: *Forskningsinformation från beredskapsnämnden. En kort översikt av 100 meddelanden, publicerade under åren 1964–83.* 1983.

102. Claes Lundgren: *Efter Hårsfjärden. Radio Moskvas kommentarer till ubåtsskyddscommissionens rapport m.m. under perioden 27/4–17/5 1983.* 1983.
103. Kim Andrew Elliott: *Program Preferences of North American Shortwave Listeners. Referat av Kurt Törnqvist & Anna-Karin Edberg under rubriken Kortvågslissnarnas programpreferenser.* 1983.
104. Merit Hell: *Tidningsutgivning i krig.* 1983.
105. Rutger Lindahl & Claes Lundgren: *Sovjets syn på nedskjutningen av det sydkoreanska planet.* 1983.
106. Ola Listhaug: *Norske verdier i et komparativt perspektiv. Referat av Kurt Törnqvist under rubriken Attityder och värderingar i västländer.* 1984.
107. Anna-Karin Edberg: *Böcker i beredskapsnämndens bibliotek.* 1984.
108. Per-Axel Landahl: *Psykologiskt försvar – teknisk utveckling – sårbarhet.* 1984.
109. Stuart J Bullion: *Press och utrikespolitik. Referat av Anna-Karin Edberg.* 1984.
110. John L Martin: *Desinformation som propaganda. Referat av Kurt Törnqvist & Anna-Karin Edberg.* 1984.
111. Anders Olsson & Anders Edwall: *Gasolyckan i Karlskoga.* 1985.
112. Claes Lundgren: *Sovjetisk syn på ubåtsjakten i Karlskrona våren 1984.* 1985.
113. Björn Hibell: *Information om kärnkraftolyckan i Tjernobyl. Data från en intervjuundersökning.* 1986.
114. Roland Nordlund: *Radio Uppland och "Forsmarksutsläppet". Ett svenskt kärnkrafthaveri som kom av sig.* 1986.
115. Stig Arne Nohrstedt & Per Skoglund: *Ljudbortfallet den 5 september 1987. Informationsförmedlingen i samband med elavbrottet i Kaknästornet.* 1987.
116. Göran Stütz: *Larm över Trollhättan. I vilken utsträckning man uppmärksammar och äger kunskap om olika larmsignaler.* 1988.
117. Göran Stütz: *Hammaröborna och larmsignalerna. En kunskapsstudie.* 1988.
118. Roland Nordlund (red.): *Psykologiskt försvar. En funktionsbeskrivning.* 1989.
119. Göran Stütz: *Opinionen i några försvarsfrågor våren 1989.* 1989.
120. Roland Nordlund & Eino Tubin: *Desinformation i öst och väst. Referat av forskning i Sovjetunionen och USA.* 1990.
121. Sara Hamrén & Stig Arne Nohrstedt: *Sändningsavbrottet 29 september 1989.* 1990.
122. Catharina Kisch & Claes Lundgren: *Satellit- och kabel-TV-kanaler per den 9 mars 1990.* 1990.
123. Sara Hamrén & Stig Arne Nohrstedt: *Gaslarmet i Hammarö den 13 januari 1990.* 1990.
124. Catharina Kisch & Claes Lundgren: *Satellitradiokanaler april 1990.* 1990.
125. Catharina Kisch & Claes Lundgren: *De sex stora kabel-TV-bolagen i Sverige. En översikt.* 1990.
126. Yvonne Hanses & Richard Tellström: *Moln över Kola. Analys av ryktet om ett radioaktivt moln 6–7 juni 1990.* 1990.
127. Catharina Kisch & Claes Lundgren: *Nyhetsprogram i satellit- och kabel-TV-kanaler.* 1990.
128. Michael Nydén: *Projektskiss rörande nyhetsbyråer och källor.* 1990.
129. Anders Ohlsson: *Motståndsvilja och hot. En utvärdering av två av SPF:s opinionsfrågor.* 1990.
130. Göran Stütz: *Åsikt 90. En ungdomsundersökning i december 1990.* 1991.
131. Catharina Kisch & Claes Lundgren: *TV- och radiosatelliter. En översikt med inriktning på det nordiska täckningsområdet.* 1991.
132. Andrus Saar & Göran Stütz & Eino Tubin: *Ett ryktes anatomi.* 1991.

133. Andrus Saar & Göran Stütz & Eino Tubin: *När alla lyssnade på radio. Moskvakuppen från Estlands horisont*. 1992.
134. Catharina Kisch & Claes Lundgren: *TV- och radiokanaler via satellit och kabel. Aktuella basfakta februari 1993*. 1993.
135. Sören Sommelius: *Mediernas krig i forna Jugoslavien*. 1993.
136. Roland Nordlund: *A: Ett triangelndrama. Myndigheter, medborgare och medier i kris. B: Authorities, Citizens and Media in Crisis*. 1994.
137. Björn Orward & Eino Tubin (red.): *Motstånd under ockupation*. 1995.
138. Michael Nydén: *Hotet från IT. Den informationsteknologiska omvälvningen*. 1995.
139. *Försvarsvilja 2000. En antologi*. 1996.
140. Gunnar Nordbeck: *Beredskapsorganisationen – en utredning*. 1996.
141. Peter Dahlgren & Birgitta Höjjer: *Medier, oro och medborgarskap*.
142. Gunilla Jarlbro & Helena Sandberg & Lars Palm: *Ammoniakolyckan i Kävlinge*. 1997.
143. Richard Tellström & Yvonne Hanses Fagell: *Kohandel och försvarsvilja. Argument och symboler i pressdebatten om försvarsbeslutet 1996*. 1998.
144. Göran Stütz: *Opinion 97*. 1998.
145. Mia Dahlström & Bertil Flodin: *Informationsberedskap för 2000-talets kriser*. 1998.
146. Lars Nord: *Gasolyckan i Borlänge*. 1998.
147. Göran Stütz: *Opinion 98*. 1998.
148. Torsten Österman: *Förtroende*. 1999.
149. Jesper Falkheimer & Conny Mithander: *Bilder av nynazism i några svenska tidningar*. 1999.
150. Lars Nord: *När demokratin får börja om. Lokal politik och opinion efter de politiska affärerna i Gävle och Motala*. 1999.
151. Lowe Hedman: *Snökaoset runt Gävle*. 1999.
152. Göran Stütz: *Opinion 99. Svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret*. 1999.
153. Michael Nydén: *Myndigheter, Internet och integritet*. 2000.
154. *Nyhetsbilder, Etik – Påverkan. Rapport från Nordiska Museets och SPF:s seminarium februari 1999*. 2000.
155. Marja Åkerström: *Sanning eller konsekvens. Om säkerhetstjänstens personalkontroller*. 2000.
156. Göran Stütz: *Opinion 2000. Den svenska allmänhetens syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret*. 2000.
157. Marjan Malešič: *Peace Support Operations, Mass Media, and the Public in Former Yugoslavia*. 2000.
158. Anna Norling: *Olycksplats Borlänge bangård*. 2001.
159. Lars Palm & Anna Nilsson: *Föreställningen började innan publiken anlät. En analys av regeringens folkbildningsinsats om EMU*. 2001.
160. Martin Bennulf: *Opinion 2001. Nya hot och risker*. 2001.
161. Ulrika Olsson: *"Vi kommer bara ihåg våldsamheterna" – Medborgare om Göteborgskravallerna och medierapporteringen*. 2002.
162. Göran Stütz: *Opinion 2002*. 2002.

Anmärkning: Rapport nr 173 drogs in. Ett Meddelande av Lars Palm: När 83 000 skåningar fick dåligt vatten, utkom i mars 1996 utan nummer.

SPF:s skriftserie

- 2003 Förfäras ej. 50 år med det psykologiska försvaret (av Eino Tubin)
- 2003 Människan, mediemångfalden och det öppna samhället (av Mats Ekdahl)
- 2004:1 Massmediernas elberoende. Elavbrottet den 23 september 2003
(av Georg Fischer och Anna Marklund)
- 2005:1 Minoritetsmedier och minoritetsmediepolitik i Sverige – en kartläggning
(av Leonor Camauër)
- 2005:1 Minoritetsmedier i Sverige – en kartläggning (av Leonor Camauër)
- 2005:2 Medieföretagens syn på hot, risker och sårbarheter – en kartläggning
(av Mats Ekeblom, Olle Rossander och Elisabeth Trotzig)
- 2005:3 Mediers beredskap. Informationsoperationer och mediers sårbarhet (av Bertil Flodin,
Hans Furustig, Anders Sahlstrand, Göran Stütz samt Katrin Berggren, red.)
- 2006:1 Digitaliseringen av tv-mediet – utifrån ett medieberedskapsperspektiv
(Nätpublikation/PDF-fil)
- 2006:2 Flodvågen – det andra halvåret (med bilagedel)
- 2006:3 Detta är medieberedskap – ett porträtt av Mediernas beredskapsråd
(av Mats Ekdahl och Hans Wigstrand)

Foto: Martin Nauclér

Studier inom området medieberedskap.

Styrelseledamöter i Beredskapsnämnden och Styrelsen för psykologiskt försvar

Efternamn	Förnamn	Titel	Befattning	Fr.o.m	T.o.m	Anmärkingar
Allard	Karl Erik	Ombudsman	Ledamot	1955	1966	
Andersson	Björn	Ombudsman	Ledamot	1978	1983	
Andersson	Sven O	Chefredaktör	Ordförande	1984	1988	
Antonsson	Johannes	Landstingsman	Ledamot	1955	1962	
Axelsson	Jan	Pressombudsman	Ledamot	1984	1984	
Backlund	Sven Einar	Byråchef	Ledamot	1956	1961	
Berndtson	Hans	Generallöjtnant	Ledamot	2001	2005	
Bjule	Roland	Överstelöjtnant	Ledamot	1970	1972	
Björk	Lena	Chefredaktör	Ledamot/Ordf.	2003		
Broström	Ulf	Major	Ledamot	1981	1985	
Bäck	Laila	Riksdagsledamot	Ledamot	2000	2001	
Carlsson	Sven Alexander	Kommendörkapten	Ledamot	1963	1966	
Carlsson	Stig	Avdelningschef	Ledamot	1993	1994	
Carlsson	Ulla	Docent	Ledamot	2003		
Christiansson	Lars	Direktör	Ledamot	2000	2002	
Dahlander	Ernst Gunnar	Rektor	Ordförande/Chef	1961	1965	
Dopping	Staffan	Informationsdirektör	Ledamot	2006		
Ehnmark	Elof	Lektor	Ledamot	1955	1955	
Ekdahl	Mats	Generaldirektör	Ledamot	2002		Chef SPF april 02-
Engberg	Torsten	Generallöjtnant	Ledamot	1989	1991	
Enström	Hasse	Red.sekr.	Ledamot	1972	1985	
Ericson	Sture	Riksdagsledamot	Ledamot	1990	1996	
Eriksson	Nancy	Riksdagsledamot	Ledamot	1955	1971	
Faxén	Magnus	Departementsråd	Ledamot	1982	1983	
Forsbeck	Bengt	Kommendörkapten	Ledamot	1967	1969	
Fredriksson	Gunnar	Redaktör	Ordförande	1989	1992	
Fredriksson	Stig	Chefredaktör	Ordförande	1993	1995	
Fredriksson	Gunnar	Redaktör	Ordförande	1996	1999	
Gerentz	Sven	Direktör	Ledamot	1974	1988	
Giesecke	Kajsa	Klinikchef	Ledamot	2003		
Granstedt	Pär	Lärare	Ledamot	1972	1973	
Gunnarsson	Doris	Chefredaktör	Ledamot	1993	1996	
Gustafsson	Gunnar	Genaraldirektör	Ledamot	1979	1985	
Gustavsson	Åke	Riksdagsledamot	Ledamot	1986	1989	
Gyllö	Sture	Avdelningschef	Ledamot	1975	1980	
Göthberg	Karl Ivar	Överste	Ledamot	1955	1956	
Hallvig	Per Ivar Viktor	Direktör	Ledamot	1962	1962	
Heckscher	Gunnar	Professor	Ordförande/Chef	1955	1960	
Heinebäck	Bo	Ambassadör	Ledamot	1987	1988	
Henricson	Gunnar	Överstelöjtnant	Ledamot	1957	1958	
Hirschfeldt	Lennart	Redaktör	Ordförande/Chef	1980	1983	
Hirschfeldt	Sven	Redaktör	Ledamot	1963	1974	
Holmgren	Gunnar	Överdirektör	Ledamot	1994	1995	
Husén	Torsten	Professor	Ledamot	1955	1970	
Håvik	Doris	Riksdagsledamot	Ledamot	1972	1977	
Johansson	Sven Gösta	Redaktör	Ledamot	1955	1965	
Jonsson	Olof Erik	Redaktör	Ledamot	1963	1968	
Jönsson	Hans Ingvar	Kamrer	Ledamot	1969	1971	
Karlsson	Marianne	Riksdagsledamot	Ledamot	1981	1985	
Kellerborg	Stefan	Pressombudsman	Ledamot	1985	1985	
Knutson	Göthe	Redaktör	Ledamot	1978	1999	

Efternamn	Förnamn	Titel	Befattning	Fr.o.m	T.o.m	Anmärkingar
Körlof	Björn	Generaldirektör	Ledamot	1994	2001	Chef SPF 1994-2001
Lagerblad	Peter	Överdirektör	Ledamot	1987	1993	
Landahl	Per-Axel	Överdirektör	Ledamot	1981	1984	Chef BN 1981-84,SPF 1985-87
Larsson	Sven Erik	Redaktör	Ledamot	1963	1979	
Lindahl	Rutger	Professor	Ledamot	1997	2005	
Lindkvist	Börje	Generalsekreterare	Ledamot	1967	1979	
Ljung	Lennart	Generallöjtnant	Ledamot	1978	1978	
Lonaeus	Gunnar	Departementsråd	Ledamot	1979	1981	
Lundström	Arvid	Ombudsman	Ledamot	1969	1977	
Lönnback	Lars	Ambassadör	Ledamot	1984	1987	
Modig	Jan Otto	Direktör	Ledamot	1955	1973	
Morell	Roland	Generalsekreterare	Ledamot	1980	1982	
Müller	Ivar	Byråchef	Ledamot	1955	1978	
Nilsson	Manfred	Kansliråd	Ledamot	1971	1978	
Nilsson	Sam	Direktör	Ordförande	2000	2005	
Nordbeck	Peter	Viceamiral	Ledamot	1993	1996	
Nordenskiöld	Otto	Radiochef	Ledamot	1971	1978	
Nylén	Erik	Direktör	Ledamot	1989	1997	
Olsson	Jan	Överdirektör	Ledamot	1988	1993	Chef SPF 1988-93
Olsson	Karl Erik	Förbundsordf.	Ledamot	1974	1981	
Pers	Anders Ivar	Redaktör	Ledamot	1955	1962	
Petrini	Olle	Andre redaktör	Ledamot	1975	1985	
Ramstén	Nils Erik	Ombudsman	Ledamot	1968	1968	
Rasmussen Eklund	Kristi	Informationschef	Ledamot	2003	2005	
Reimerson	Charlotte	Redaktör	Ledamot	1975	1980	
Riddarström	Bo	Överdirektör	Ledamot	1996	2001	
Rindevall	Johan	F.d. ordf. vpl-rådet	Ledamot	2006		
Rosénius	Bengt	Överstelöjtnant	Ledamot	1959	1962	
Rosénius	Frank	Viceamiral	Ledamot	1999	2000	
Rydbeck	Olof	Radiochef	Ledamot	1955	1970	
Schuback	Bengt	Viceamiral	Ledamot	1979	1982	
Skoglund	Claës	Generalmajor	Ledamot	1973	1977	
Skoog	Christer	Riksdagsledamot	Ledamot	2002		
Stefenson	Bror	Viceamiral	Ledamot	1983	1988	
Stenius	Yrsa	Redaktör	Ledamot	2000	2002	
Stütz	Göran	Vik. generaldirektör	Ledamot	2002	2002	Chef SPF del av 01-02
Sundell	Edvard Olof	Överste	Ledamot	1955	1961	
Sundfeldt	Sten Arvid	Kansliråd	Ledamot	1962	1970	
Sundvik	Karl Ivar	Pressekreterare	Ordförande/Chef	1966	1969	
Svensson	Olle	Chefredaktör	Ordförande/Chef	1970	1980	
Söderberg	Ewert	Chefredaktör	Ledamot	1981	1985	
Thedin	Nils	Redaktör	Ledamot	1955	1971	
Tingsgård	Tone	Riksdagsledamot	Ledamot	1997	1999	
Ulvskog	Marita	Chefredaktör	Ledamot	1992	1994	
Wallqvist	Örjan	Radiochef	Ledamot	1979	1992	
Wennerling	Erik Axel	Redaktör	Ledamot	1966	1974	
Wennerling	Erik Axel	Redaktör	Ledamot	1981	1983	
Westberg	Curt	Generalmajor	Ledamot	1998	1998	
Westerståhl	Jörgen	Professor	Ledamot	1971	1985	
Wiktorin	Owe	Generallöjtnant	Ledamot	1992	1992	
Winblad	Ewonne	Kanalchef	Ledamot	1997	1997	
Wingård	Henning	Redaktör	Ledamot	1957	1966	
von Rosen	Gustaf Fredrik	Redaktör	Ledamot	1955	1955	
Zillén	Maj-Britt	Generalsekreterare	Ledamot	1984	1985	
Ågren	Jan-Erik	Riksdagsledamot	Ledamot	1994	1996	
Östh	Bernt	Generalmajor	Ledamot	1996	1997	

SPFs samverkanspartners

Com Hem AB

Box 43, 871 22 Härnösand
Tfn: 08-553 630 00
www.comhem.se

Digital-tv-kommissionen

103 33 Stockholm
Tfn: 08-405 10 00
www.digitaltvovergangen.se

Elsäkerhetsverket

Box 1371, 111 93 Stockholm
Tfn: 08-508 905 00
www.elsakerhetsverket.se

Försvarsdepartementet

103 33 Stockholm
Tfn: 08-405 10 00
www.regeringen.se

Försvarets radioanstalt (FRA)

Box 301, 161 26 Bromma
Tfn: 08-471 46 00
www.fra.se

Försvarshögskolan (FHS)

Box 278 05, 115 93 Stockholm
Tfn: 08-553 425 00
www.fhs.se

Institutet för reklam- och mediestatistik (IRM)

Brahegatan 9 IV tr.
114 37 Stockholm
Tfn: 08-663 04 90
www.irm-media.se

Krisberedskapsmyndigheten (KBM)

Box 599, 101 31 Stockholm
Tfn: 08-593 710 00
www.krisberedskapsmyndigheten.se

Livsmedelsverket (SLV)

Box 622, 751 26 Uppsala
Tfn: 018-17 55 00
www.slv.se

Nordicom, Göteborgs universitet

Box 713, 405 30 Göteborg
Tfn: 031-773 10 00
www.nordicom.gu.se

Post- och telestyrelsen (PTS)

Box 5398, 102 49 Stockholm
Tfn: 08-678 55 00
www.pts.se

Radiobranschen RAB AB

Box 34108, 100 26 Stockholm
Tfn: 08-450 33 44
www.rab.se

Radio- och TV-verket (RTTV)

Box 123, 136 22 Haninge
Tfn: 08-606 90 80
www.rtvv.se

Räddningsverket (SRV)

651 80 Karlstad
Tfn: 054-13 50 00
www.srv.se

Statens energimyndighet (STEM)

Box 310, 631 04 Eskilstuna

Tfn: 016-544 20 99

www.stem.se

Svenska Kraftnät (SvK)

Box 526, 162 15 Vällingby

Tfn: 08-739 78 00

www.svk.se

Sveriges Radio AB (SR)

105 10 Stockholm

Tfn: 08-784 50 00

www.sr.se

Sveriges Television AB (SVT)

105 10 Stockholm

Tfn: 08-784 00 00

www.svt.se

Sveriges Tidskrifter

Vasagatan 50, 111 20 Stockholm

Tfn: 08-545 298 90

www.sverigestidskrifter.se

Teracom AB

Box 1366, 172 27 Sundbyberg

Tfn: 08-5554 20 00

www.teracom.se

Tidningsutgivarna (TU)

Box 22500, 104 22 Stockholm

Tfn: 08-692 46 00

www.tu.se

Tidningarnas Telegrambyrå (TT)

105 12 Stockholm

Tfn: 08-692 26 00

www.tt.se

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

164 90 Stockholm

Tfn: 08-555 030 00

www.foi.se

TV4 AB

Tegeluddsvägen 3, 115 79 Stockholm

Tfn: 08-459 40 00

www.tv4.se

Utbildningsradion (UR)

113 95 Stockholm

Tfn: 08-784 40 00

www.ur.se

Utbildnings- och kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Tfn: 08-405 10 00

www.regeringen.se

The National Board of Psychological Defence – a historical background

After the Communist coup in Prague 1948, the Swedish Supreme Commander reminded the government about the need for a new agency for psychological defence. The letter led to a government commission, led by governor Eije Mossberg. It issued its report in 1953, the birth year of Swedish psychological defence. The report analysed the war propaganda of the great powers, suggesting that a small government agency should be established. Its task would be to set up a large organisation in war to disseminate news from the government and to analyse and combat enemy propaganda. The first opinion poll on the attitude of the Swedish public towards various defence matters was included in the report, which recommended that the new agency should continue this opinion research.

The agency, named The Preparedness Board for Psychological Defence, was established in the following year. Under its energetic first chairman Gunnar Heckscher – one of the opposition leaders – it quickly recruited a wartime organisation, which was led by publicists, advertisers and sociologists from left, centre and right of the Swedish political and economical establishment. When the government retired to its wartime mountain shelters the psychological defence would provide its contacts with the media and the opinions of the outside world. A radio monitoring section would be set up to analyse foreign propaganda broadcasts.

The Swedish media willingly cooperated with the psychological defence. The public service radio and TV had their own emergency planning, but took part in the planning and war games of the new organisation. A standing committee for the emergency planning of the press and the news agency TT was established. Together with other government agencies wartime stocks of certain imported items for the printing industry were stored. Emergency plans were made for production of other imported items in Sweden and for evacuation of newspapers from danger zones. The idea was that the Swedish public should be able to read all its usual newspapers and weeklies even in wartime, although with a limited number of pages. Even certain theatres were asked to make evacuation plans. A press centre was established. There the media could get access to the spokesmen of the government and the Supreme Command.

In 1985 the name of the authority was changed to National Board of Psychological Defence (abbreviated SPF in Swedish). The director general Per-Axel Landahl, who had acquired the status of an independent government authority for the Preparedness Board, continued as the first head of the new National Board. He recruited an energetic enlarged staff. In addition to its war planning the new National Board had three main duties: research, information preparedness and total defence information. Three major war games were carried out with various parts of the wartime organisation, until it was mothballed after the end of the Cold War.

From the beginning the Preparedness Board made regular opinion surveys focusing on the will of the population to resist an armed aggression. Much effort was spent trying to prove that the minor variations observed during the years were depending on political and military events in and around Sweden. The new National Board continued the opinion polls.

The nuclear disaster at Chernobyl led to radioactive fallout also in Sweden. Various authorities issued public warnings, which ranged from the obvious to the bizarre. The National Board started a large research project covering most aspects of how this government information was perceived by the citizens. Other major research projects dealt with the reporting of the Gulf War, the sinking of the ferryboat "Estonia", the campaigns before the referendum on joining the European Union and the poisoning of ground water by tunnel-builders in western Sweden. Separate research projects ranged from the death of princess Diana to a fire, which killed many young immigrants at a party in Gothenburg. The research focused on the "triangle drama" developing between the authorities, the media and the public after such events. The research projects brought wide recognition to the National Board both in Sweden and abroad.

The ministry of communications initially handled the information after the sinking of the ferryboat "Estonia". The families of the victims soon became frustrated with what they perceived as lack of information or false promises. The government then asked the National Board to act as an intermediary between the grieving families and the authorities. The task was soon enlarged to include the survivors. Later, in 2001, the National Board was asked by the Swedish Government to create an information bank by collecting archives from relevant Swedish authorities concerning the M/S Estonia disaster. This was presented on a web site, www.estoniasamlingen.se in September 2004.

The role of The National Board within the area of media preparedness is to collaborate with and mediate information to media organizations regarding questions of the media's work with security and preparedness issues. The most important channel for The National Board to media organizations is the Swedish Media Preparedness Council with representatives from among others The Swedish Radio, The Swedish Television, The Swedish News Agency, The Swedish Newspaper Publishers' Association, The Commercial Radio, TV channel 4 and Swedish authorities and other participants in the emergency management area. The National Board also serves as a co-ordinator and network-builder, initiates research and studies, arranges seminars and workshops as well as conducts follow-ups and evaluations of media preparedness from the perspective of society and emergency preparedness.

I Sverige kan ingen genom censur bestämma vad som är rätt eller fel. Varken i fred eller krig. Fri opinionsbildning grundad på snabb och korrekt nyhetsförmedling från massmedierna är därför grunden för ett effektivt psykologiskt försvar.

Alla i Sverige har en grundlagsenlig rätt att få korrekt, tydlig och fullständig information om vad som händer i samhället och omvärlden. Vid en akut störning i samhället och extraordinära händelser är det särskilt viktigt att medborgarna snabbt nås av fullständig och tydlig information från nyhetskällor och medier. En förutsättning för detta är en god medieberedskap.

Styrelsen för psykologiskt försvar, SPF, är en central myndighet som följer och analyserar utvecklingen av beredskapsfrågor för medieområdet. SPF värnar om yttrandefrihet, mediemångfald och fri opinionsbildning och fungerar som samrådsorgan i frågor om beredskap för medieföretagen.

SPF informerar också om säkerhetspolitik och totalförsvar samt gör årliga opinions- och förtroendeundersökningar som är av betydelse för det psykologiska försvaret.

SPF har också regeringens uppdrag att sköta informationsbanken om M/S Estonias förlisning, www.estoniasamlingen.se

SPF lyder under försvarsdepartementet och har regeringens uppdrag att säkra medieberedskapen i landet. Därför producerar SPF undersökningar om mediernas sårbarhet och sammankallar flera gånger om året *Mediernas beredskapsråd* som ständigt diskuterar säkerhetsfrågor i en föränderlig digital värld.

Detta är medieberedskap – ett porträtt av Mediernas beredskapsråd

Medieföretagens nyhetsredaktioner är bra på kriser. En snabb replik av den gamle utrikeskorren H.R. Knickerbocker ingår i historien: "Whenever you find hundreds of thousands of sane people trying to get out of a place and a little bunch of madmen struggling to get in – you know the latter are newspapermen".

Journalister är journalister därför att de vill vara där det händer. De har vältränade psyken inför tittare, lyssnare och läsare som kräver att få veta vad som hänt. Man brukar säga att mediernas nyhetsredaktioner fungerar som ständigt startsnabba krisberedskapsorganisationer.

Men vad händer när det egna mediet blir plötsligt sårbart och utsatt för hot, risker och attacker? När ett datorfel eller "den mänskliga faktorn" slår ut hela verksamheten?

Lusten att ge järnet i omvälvande nyhetskändelser i all ära. Men när det gäller den egna beredskapsplaneringen tycks det vara lite si och så med viljan att lägga ut pengar i en mediemiljö som blivit alltmer komplex, sammanflätad och mångfacetterad.

Det finns "normala" driftstörningar som medieföretagen har relativt god koll på. Dit kan man räkna brand, el- och teleavbrott, inbrott, it-hot och personskydd (den tiden är länge sen förbi när "arg läsare" kunde komma upp på redaktionen för att "säga sin mening").

I dag handlar det om att effektivt skydda sig mot svåra störningar i den tekniska infrastrukturen. Hotet mot de moderna medierna kommer från alla håll. Den gamla tidens medieberedskap som "grävde ner sig" i ett Sverige som under kalla kriget kunde liknas vid en "schweizerost" har spelat ut sin roll. Dagens medieberedskap är tätt sammanflätad med infrastrukturen för el-, data- och telekommunikation och är liksom dessa av internationell karaktär.

Dagens massmedier är inte bara en daglig källa för vår omvärldsbevakning och kompassnål för vår orientering, för det fria ordet, för opinionsbildningen. De ingår även i samhällets varnings-, larm- och informationssystem. Inte minst har detta blivit uppenbart vid de senaste årens extraordinära händelser och katastrofer. Också i denna funktion framträder medierna tydligt som en av det demokratiska samhällets grundbultar.

Frågar man kommersiella företag (för public service-bolagen gäller särskilda och avtalsenliga skyldigheter gentemot staten) om deras säkerhet svarar de ofta att de har den säkerhet som kunden betalar för. Om säkerhetsnivån ska höjas kostar det pengar. Vem ska då betala: kunden, aktieägaren eller staten via skattemedel?

Om detta har jag och Hans Wigstrand (bilden till höger), som står för bokens intervjuer, velat göra en lättöverskådlig bok, rentav den första i detta ämne. Vi hoppas att den ska inspirera till nya tankar, initiativ och diskussioner.

Mats Ekdahl

Mats Ekdahl

Ordförande i Mediernas beredskapsråd

SPFs skriftserie 2006:3

Styrelsen för

PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

Box 2195, 103 15 stockholm www.psyodef.se